

ΘΙΑΣΟΣ ΚΑΝΙΓΚΟΥΝΤΑ

πόλη - κράτος

26 - 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 2 - 8 & 10 - 13 ΜΑΪΟΥ 2011

Κείμενο - Δραματουργική επεξεργασία:
Θίαςος Κανιγκούντα

Σκηνοθεσία:
Γιάννης Λεοντάρης

Σκηνικά-Κοστούμια:
Θάλεια Ιστικοπούλου

Βοηθός σκηνοθέτης:
Μαριάννα Τζανή

Φωτισμοί:
Μαρία Γοζαδίνου

Βοηθός σκηνογράφου-ενδυματολόγου, κατασκευές:
Γεωργία Μπούρδα

Επιμέλεια κίνησης:
Χάρης Πεκληβανίδης

Οι ηθοποιοί/Διανομή

Μαρία Κεχαγιόγλου (Ο Χρηματοδότης)

Γιώργος Φριντζήλας (Ο Πρωθυπουργός / Ο Υποστράτηγος Κατσιπέτρος)

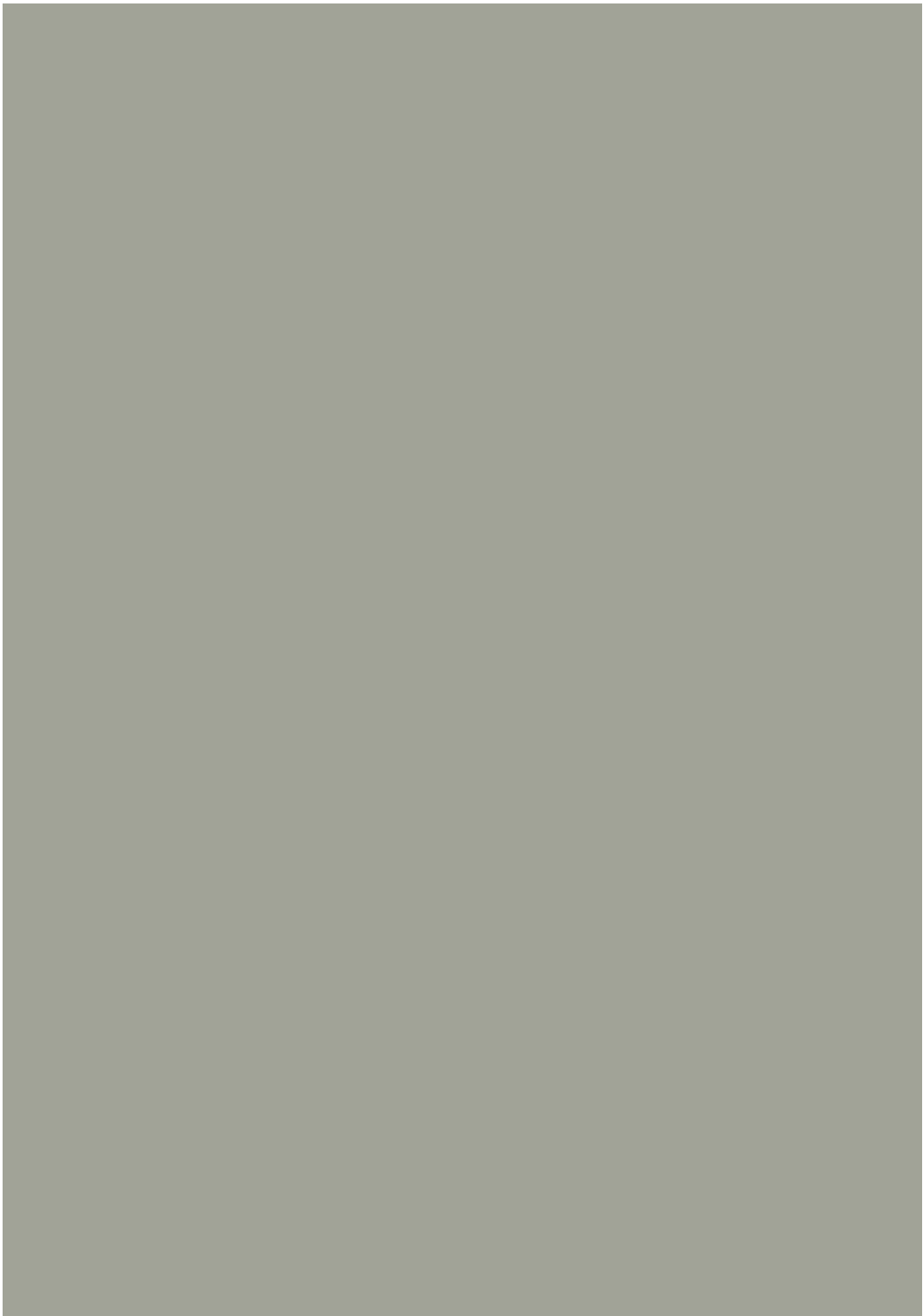
Μαρία Μαγκανάρη (Η Γυναίκα με τα λάθος ρούχα)

Ρεβέκκα Τσιλιγκαρίδου (Μύρτις)

Ευθύμης Θέου (Ο Εθνάρχης αλλοτινών καιρών / Ο Δήμαρχος)

Ανθή Ευστρατιάδου (Η Γυναίκα με το χύμα / Ο φιλόσοφος φίλος του εθνάρχη)

Ο θίαςος Κανιγκούντα ευχαριστεί θερμά τη Μαρία Φαφαλιού και τον Γιώργο Βασιλάκο για την άδεια χρήσης αποσπασμάτων από τις μελέτες και τα κείμενά τους. Ευχαριστεί επίσης: το Ελληνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο και τους σκηνοθέτες Αναστάση Αγάθο και Θεοδόση Θεοδοσόπουλο για την παραχώρηση οπτικού υλικού από τις ταινίες τους *Η Κωμωδία της Χούντας* και *Η Δίκη της Χούντας* αντίστοιχα· τους δημοσιογράφους Αφροδίτη Πολίτη, Ντίνα Δασκαλοπούλου, Στάθη, Δημήτρη Ρηγόπουλο, Τάσο Κωστόπουλο, Δημήτρη Τρίμη, Άντα Ψαρρά και Δημήτρη Ψαρρά για την άδεια χρήσης στην παράσταση αποσπασμάτων από άρθρα και κείμενά τους στον Τύπο. Τέλος, τις εκδόσεις Κέδρος και Ίκαρος για την άδεια χρησιμοποίησης στίχων του Γιώργου Σεφέρη, του Μανόλη Αναγνωστάκη και του Τάσου Λειβαδίτη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα του σκηνοθέτη Σελ. 7
Ο θίασος Σελ. 8
Από το ημερολόγιο πρόβας Σελ. 10
Η παράσταση Σελ. 14
Κεφάλαιο πρώτο: Η ξενάγηση Σελ. 18
Κεφάλαιο δεύτερο: Ο χρηματοδότης Σελ. 26
Κεφάλαιο τρίτο: Η εκπαραθύρωση Σελ. 30
Κεφάλαιο τέταρτο: Τα νερά Σελ. 40
Κεφάλαιο πέμπτο: Προσωρινή δικτατορία Σελ. 46
Κεφάλαιο έκτο: Η αϋπνία Σελ. 50
Κεφάλαιο έβδομο: Οι πέτρες Σελ. 54
Κεφάλαιο όγδοο: Ο παραθαλάσσιος γάιδαρος Σελ. 60
Κεφάλαιο ένατο: Η έλξη της Αθήνας Σελ. 62
Κεφάλαιο δέκατο: Το ηλεκτροσόκ Σελ. 70
Κεφάλαιο ενδέκατο: Τα άστρα Σελ. 78
Κεφάλαιο δωδέκατο: Κατοχή - Δεκεμβριανά Σελ. 80
Κεφάλαιο δέκατο τρίτο: Η νέα Αθήνα Σελ. 94
Κεφάλαιο δέκατο τέταρτο: Αποκαλύψεις Σελ. 100
Κεφάλαιο δέκατο πέμπτο: Το τέλος Σελ. 106

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ

**«Κυρίες και κύριοι καλησπέρα.
Αυτές τις ημέρες πρόκειται να πέσει στο κεφάλι
σας το σύμπαν. Προτείνω λοιπόν να αναζητήσουμε
την ιστορία σας.»**

Ένας μυστηριώδης χρηματοδότης οργανώνει μια θεατρική παράσταση δίπλα σε ένα μαντρότοιχο. Υποχρεώνει τα πρόσωπα της παράστασης να θυμηθούν την ιστορία της πόλης τους, της Αθήνας.

Το μάθημα ξεκινά με την αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής πόλης-κράτους: ελευθερία, αυτονομία, αυτάρκεια. Έπειτα έρχονται το αίμα, η πολεοδομία, ο πληθυσμός, τα υλικά οικοδομής, οι κατακτητές. Τα πρόσωπα της παράστασης είναι χρήστες και αναγνώστες της Αθήνας. Μιλούν το λόγο που εγγράφεται πάνω τους από την ίδια την πόλη. Η παράσταση φωτογραφίζει τη δική της Αθήνα και επινοεί την ιστορία της. Διαχρονικές επιτυχίες του ελληνικού πενταγράμμου ακούγονται στις πρώτες εκτελέσεις τους και τροφοδοτούν με τεχνητό οξυγόνο τη σκηνή.

Ένα σαλονάκι που μοιάζει με πολιτικό γραφείο προηγούμενων δεκαετιών, αλλά δεν είναι. Μια παράσταση που θυμίζει επιθεώρηση, αλλά δεν είναι. Ένας χρηματοδότης που παρουσιάζεται ως θεατρικό πρόσωπο, αλλά δεν είναι.

Με τη βοήθεια πολιτικών, δημοσιογράφων και συγγραφέων, ο θίασος Κανιγκούντα έγραψε ένα κείμενο για την Αθήνα, μια υποχρεωτική εκπνοή πριν από την ασφυξία.

Γιάννης Λεοντάρης

ΘΙΑΣΟΣ ΚΑΝΙΓΚΟΥΝΤΑ

Στην Έβδομη Σφραγίδα του *Ingmar Bergman* ο Σκατ, θεατρίνος περιπλανώμενου μεσαιωνικού θιάσου, κατά τη διάρκεια υπαίθριας παράστασης σε ένα χωριό κλέβει τη Λίζα, τη ζωντανή γυναίκα του σιδερά, εγκαταλείπει το θίασο και τις παραστάσεις και για μέρες περιπλανιέται μαζί της στα σκανδιναβικά δάση. Η περιπλάνηση φυσικά τελειώνει σύντομα και η Λίζα επιστρέφει χορτασμένη στον άντρα της. Κατά τη διάρκεια της περιπλάνησης, ο ηθοποιός δίνει στη Λίζα το όνομα –δηλαδή το ρόλο– **Κανιγκούντα**. Εκείνη, το αποδέχεται.

Ο θίασος «Κανιγκούντα» δημιουργήθηκε το 2005 από τους ηθοποιούς Μαρία Κεχαγιόγλου, Μαρία Μαγκανάρη, Γιώργο Φριντζήλα, Ρεβέκκα Τσιλιγκαρίδου και τον σκηνοθέτη Γιάννη Λεοντάρη και από το 2007 λειτουργεί ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία. Ο θίασος διευρύνθηκε στη συνέχεια με τη συμμετοχή των ηθοποιών Ανθής Ευστρατιάδου, Πέτρου Μάλαμα, Ευθύμη Θέου, Μαριάννας Τζανή, ενώ μέλος της ομάδας γίνεται και η σκηνοθέτης Κορίνα Βασιλειάδου. Μόνιμοι συνεργάτες είναι η σκηνογράφος-ενδυματολόγος Θάλεια Ιστικοπούλου και η σκηνογράφος-ενδυματολόγος Γεωργία Μπούρδα. Κατά καιρούς ο θίασος συνεργάστηκε και με τους ηθοποιούς Λυδία Φωτοπούλου, Θανάση Δήμου, Δημήτρη Αγαρτζίδη, Σύρμω Κεκέ. Η ομάδα δεν διαθέτει θεατρική στέγη και για τις θεατρικές περιόδους 2007-8 και 2008-9 επιχορηγήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Θεάτρου και Χορού.

Η «Κανιγκούντα» δεν είναι μια θεατρική ομάδα με μόνιμα μέλη, αλλά μια συνθήκη συνεργασίας, η οποία τα τελευταία έξι χρόνια παίρνει μορφή κάθε φορά που προκύπτει η ανάγκη και η δυνατότητα για μια θεατρική παράσταση. Στόχος είναι η δοκιμασία των ορίων των μεθόδων δουλειάς που κατά καιρούς ακολουθούνται. Για το λόγο αυτόν ο θίασος δοκιμάζεται κάθε φορά σε διαφορετικά θεατρικά

είδη επιχειρώντας να «ασκηθεί» σε ποικίλους θεατρικούς κώδικες: τον τραγικό λόγο (*Ηλέκτρα*) το έμμετρο τοπικό ιδίωμα (*Η Βοσκοπούλα*), την πολιτική αλληγορία (*Γένεσις Νο 2*), την κωμωδία (*Η Βεγγέρα*), την πολιτική σάτιρα με στοιχεία επιθεώρησης (*πόλη-κράτος*). Το ισχυρό συναισθηματικό και ιδεολογικό κίνητρο που δίνει η θεματική του κάθε έργου είναι η κοινή αφετηρία όλων των μελών του θιάσου, η αναζήτηση ύφους και φόρμας είναι το κοινό ζητούμενο.

Ο θιάσος έχει παρουσιάσει μέχρι σήμερα:

Την *Ηλέκτρα* του Ούγκο φον Χόφμανσταλ (2005-6), σε μορφή ανοιχτής πρόβας, ως εργασία εν εξελίξει, στην Αθήνα («Κρατήρας») και στη Θεσσαλονίκη («Στρατόπεδο Κόδρα»).

Το έμμετρο κείμενο ανωνύμου συγγραφέα του 16ου αιώνα *Η Βοσκοπούλα*, στο θέατρο Αμόρε (Δοκιμές, Μάιος 2007) και στο θέατρο Αμαλία (Θεσσαλονίκη, Μάιος 2008).

Την οριστική εκδοχή της *Ηλέκτρας* του Χόφμανσταλ στο «θησείον, ένα θέατρο για τις τέχνες» (άνοιξη 2008) και στη συνέχεια στο θεατρικό φεστιβάλ Αβινιόν (Avignon Off) για 22 συνολικά παραστάσεις (10/7 – 2/8/2008).

Σε συμπαραγωγή με το Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν το έργο *Γένεσις Νο 2* του Ιβάν Βιριπάεφ, για πρώτη φορά στην Ελλάδα (Θέατρο οδού Φρυνίχου, Μάρτιος-Μάιος 2009).

Σε συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο, στα πλαίσια του προγράμματος Group Hostel, τη *Βεγγέρα* του Ηλία Καπετανάκη (Σύγχρονο Θέατρο Αθήνας, Δεκέμβριος 2009 – Φεβρουάριος 2010).

Σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Φιλίππων-Καβάλας, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών και τη Λυδία Φωτοπούλου, την παράσταση *Ο Άμλετ* του Γιώργου Χειμωνά, σε δραματουργική επεξεργασία και σκηνοθεσία Θεοδωρή Γκόνη και Γιάννη Λεοντάρη (Ιούλιος 2010).

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΒΑΣ

Χαρισματικές ασκήσεις ροής ηλιόλουστων σωμάτων. Τι θα φοράμε, τι θα τραγουδήσουμε... Οι συζητήσεις εκτυλίσσονται σε mini συνελεύσεις, Προβολή του ντοкуμανταίρ: *Η Κωμωδία της Χούντας*. Τα view points είναι το δώρο της Ρεβέκκας στην ομάδα. Ιντερμέδια: όταν η ομάδα καλείται να σταθεί απέναντι σε αυτό που συμβαίνει. Ανθή, Μαρία, Ρεβέκκα θεατές και σχολιαστές της προβαλλόμενης περιπλάνησης. Τα ίδια τα αυτοκίνητα δημιουργούν ποδηλατοδρόμους σαν ποτάμι. Οι άνθρωποι δεν έχουν πεζοδρόμια, τα αυτοκίνητα έχουν! Θα προτείνετε πολυκατοικίες γύρω από την Ακρόπολη; Ο Ευθύμης εκτροχιάζεται σε γκόλντεν-μπόου: η ανάγκη να ζούμε ο ένας πάνω στον άλλον, είναι μια μεγάλη ανάγκη. Αυτά είναι τα μπαλκόνια τα λεγόμενα. Μπαλκόνια! Χώροι εναρμονισμένοι με το ανθρώπινο σώμα. Η Μαρινέλλα τρέχει μπροστά, αρπάζει το μικρόφωνο, στέκεται ακίνητη, λέει «δεν το ξέρω καλά» και συνεχίζει ακίνητη διαβάζοντας τους στίχους. Δεν κοιτάζει ούτε μία φορά τον Χατζή. Ο Χατζής στέκεται από πίσω της προς τη διαγώνιο. Σε σταθερή θέση κι ο ίδιος αλλά σαν έτοιμος να της επιτεθεί με τους αέρινους φθόγγους του και με χέρια μάγου. Μαρία Κεχαγιόγλου: ξαφνική παραμόρφωση στον λόγο, σε μια λέξη. Προκαλεί / επινοεί χορευτικά ντουέτα με την Εξουσία. Ένα γενικό κλίμα Δεξίωσης για την Εξουσία. Ο θίασος απέναντι στο χρόνο: ξαφνικά σε Ακτινήσια. Η αυτοκτονία που απέτυχε... κάποιος την συγκρατεί... κάτι την συγκρατεί... ο φόβος λειτουργεί ακόμα κι όταν ο φορέας και παραγωγός του δεν δουλεύει συνέχεια. Να θυμηθούμε τον κανονικό ρυθμό περπατήματος, Συνέντευξη του Χριστοφοράκου για τις ηθικές κόκκινες γραμμές που ζωγραφίζει στα παιδιά του εκεί στη Γερμανία. Πραγματικό συμβάν έξω από τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών· Μαρία Κεχαγιόγλου: «Μα είμαι καλλιτέχνης, δουλεύω εδώ, αφήστε με να περάσω...» Φύλακας: «Κι εγώ είμαι καλλιτέχνης, αλλά δεν το δείχνω.» Χρόνος: ίσως ένας τρόπος για να αμφισβητήσεις κάποιον. Σιγά-σιγά ένα σύμπαν δημιουργείται. Η Γυναίκα με τα λάθος ρούχα «εκπαραθυρώνεται». Οι Συνοδοιπόροι της θα την εκτελέσουν. Σαν μέρος της Ιστορίας. Αλλά «το πρώι οι ζημιές πάντα

αποκαθίστανται». Το ίδιο βράδυ, κανείς μας δεν θα κοιμηθεί καλά και κανείς δεν θα ξεχάσει τι συνέβη. Δημιουργεί τρομερή ανασφάλεια το ότι ο θίασος, ο Χορός, αλλάζει συνεχώς διαθέσεις. Από τη μία, οι οικονομικές συνθήκες. Από την άλλη, ο έρωτας. Ένα πρόσωπο εξουσίας: μετά την παρουσίασή του, μας μιλάει για τις ηθικές του αρχές. Να αντισταθούμε στο ρυθμό της μουσικής. Να επιβάλουμε κάθε φορά το δικό μας. Δραματικός χρόνος = Χρόνος «εδώ και τώρα» της παράστασης. Η δομή επινοείται όχι από την ιστορία ή το θέμα αλλά από τα υλικά της παράστασης. Τα πρόσωπα καλωσορίζουν ένα σύμπαν καμπαρέ. Εισβάλλουν εφημερίδες, διδακτορικά, κείμενα, εισβάλλουν στίχοι, ταινίες, στρατιωτικοί χάρτες από τα Δεκεμβριανά: τα δώρα της Μαρίας Μαγκανάρη στην ομάδα. «Φτώχεια φτώχεια εντός του κόσμου / φτώχεια πίσω φτώχεια μπρος μου.» Ο τρελός στον Ιησού: «Λεγεών είναι το όνομά μου διότι είμεθα πολλοί.» Ο Εθνάρχης στο ύψος του. Ο Τσάτσος ακολουθεί τα βήματα σαν μαριονέτα, επίσης στο ύψος του. «Je ne regrette rien» / «για ό,τι έχω κάνει δεν μετανιώνω δεν μετανιώνω δεν μετανιώνω» / «Δεν λυπάμαι για τίποτα.» «Δικαίωμα»: ο καθένας κατά τη διάρκεια της πρόβας και της παράστασης έχει το δικαίωμα να διακόψει, ό,τι κι αν συμβαίνει, για να διηγηθεί μια οποιαδήποτε ιστορία επιθυμεί, για οποιονδήποτε λόγο. Ο κάθε ηθοποιός δικαιούται ένα μόνο «δικαίωμα». Ο ύπνος να έχει φόρμα. Όχι σαν κοιτάδι στον ύπνο. Ο Εθνάρχης επιλέγει τον Τσάτσο από μια γραμμή. Ούτε κοιτά ποιον έχει αρπάξει. Η λέξη «χώμα» κούφια κι εξωτική λέξη. Ας σκεφτούμε λοιπόν τι απαγορεύεται σήμερα: «να τρέχουμε κατά ομάδες στο Μετρό, να φοράμε κουκούλες στο δρόμο, να μην κοιτάμε το ματάκι ασφαλείας εισόδου στην Τράπεζα, να φοράμε γυαλιά όταν δεχτούμε να κοιτάξουμε το ματάκι ασφαλείας στην Τράπεζα, η στάση και η στάθμευση των οχημάτων από τις 06:00 το πρωί της Δευτέρας έως τις 07:00 το πρωί της Τρίτης στις εξής οδούς και λεωφόρους του Δήμου Αθηναίων: Αλεξάνδρας, σε όλο το μήκος της και στα δύο ρεύματα κυκλοφορίας, καθώς και στις καθέτους αυτής, Σταδίου, σε όλο το μήκος της, καθώς και στις καθέτους αυτής,

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΒΑΣ

Ακαδημίας, σε όλο το μήκος της, καθώς και στις καθέτους αυτής, Βασιλίσσης Όλγας, σε όλο το μήκος της, καθώς και στις καθέτους αυτής.» Επαναστάτησαν όλοι. Άντε να το δείξεις τώρα αυτό. ΠΩΣ ΝΑ ΕΞΕΓΕΡΘΟΥΜΕ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΜΑΚΕΤΑ ΣΑΝ ΚΙ ΑΥΤΗ ΕΔΩ; Η βοηθός σκηνοθέτης αντιμέτωπη με τα ερωτήματα του Θεάτρου. Αφορμή: πώς να δείξουμε την επανάσταση. Ερωτήματα: ενθαρρύνουμε σκηνικά, για τους θεατές, τις αισθήσεις που ξυπνά μια ενδεχόμενη εικόνα επανάστασης; Σχολιάζουμε μια θεατρικά προσδοκώμενη επανάσταση και απαντάμε κάνοντας το απόλυτο τίποτα; Και τι είδους απάντηση είναι αυτή; Είναι απάντηση; Είναι απάθεια; Είναι σεβασμός; Αμηχανία; Μήπως είναι μια πραγματική ερώτηση; Ερώτηση που αποφασίζουμε ότι δεν υποβάλλουμε και δεν απαντάμε στον εαυτό μας αλλά πραγματικά ζητάμε τη συμμετοχή όλων κατά τη διάρκεια μιας παράστασης; Από την άλλη, μια «αθώα» συνθήκη που δεν θα ανταποκρίνεται σε στερεότυπα επαναστατικού κάλλους, μήπως δοκιμάζει πραγματικά το εδώ και το τώρα...; Πριν καεί το κεφάλι της βοηθού, η Γυναικία με το χώμα θα συνεχίσει την αφήγηση σαν απάντηση, με τη σιγουριά που θα μας απαντούσε το ίδιο το παρελθόν. «Επαναστάτησαν πάντως όλοι.» Η Ανθή προσφέρει χώμα. Ο Χρηματοδότης επιμένει να ανακαλύψει το κέντρο με τοπογραφικά στοιχεία. Μάλλον επειδή το κοιτάζει αφ' υψηλού. Προβολή του ντοκυμανταίρ *Memoria del Saqueo* του Fernando Solanas. Αναλύει τα γεγονότα που οδήγησαν στην οικονομική κατάρρευση της Αργεντινής αλλά και την εξέγερση του λαού της χώρας, το Δεκέμβριο του 2001: δηλώσεις στην Αργεντινή κατά τις ημέρες της αφθονίας: «αν βάλετε το χέρι σας στο μέλι, φροντίστε να το κάνετε διακριτικά» ή «όλοι έχουμε δικαίωμα σε λίγη επιπολαιότητα» ή «αφού δεν είναι εύκολο να την κυβερνήσεις, καλύτερα να την πουλήσεις». Κάθε κεφάλαιο να ξεκινά με τη μαγική ερώτηση «τι είπες;». Ταινία: *Η Δίκη της Χούντας* (1975, Θεοδόσης Θεοδοσόπουλος - youtube). Πάνθεον προσώπων πριν και μετά την επέμβαση των συνταγματαρχών. Ακρόαση της *Ελλαδογραφίας*. Χατζιδάκις – Θεοδωράκης – Γκάτσος. Στίχοι. Ιστορία. Ο Χρηματοδότης αναζητά ιδέες για το

πώς θα μπορούσε ο φόβος κι ο πόνος να γίνουν πραγματικοί και όχι θεατρικοί. Δηλαδή σχολιάζει τις κινήσεις του Πρωθυπουργού-Ιατρού ως θεατρικές. Τον προκαλεί να ξεπεράσει τα όρια. «Είναι ωραίο να υπάρχουν συναισθήματα. Αλλά πρέπει να φτάσουμε στην απάθεια! Σε τρεις ατάκες φτάνουμε στην απάθεια!» Οι συναντήσεις μέσα από τον πολτό ανά ζευγάρια θυμίζουν Σάββατο βράδυ· θυμίζουν κι άλλα πολλά... «Οποιοσδήποτε άνθρωπος, σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, συνδέεται, με οποιονδήποτε άλλο άνθρωπο, σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, μέσω μιας αλυσίδας πεπερασμένου αριθμού κοινών γνωστών ανθρωπίνων μονάδων.» Όλα τα ζώα είναι όμορφα. Το κλουβί με το ποντίκι: ακίνητο κάπου στο χώρο. Απόσταση από τα γεγονότα. Το ποντίκι ονομάζεται Καρδερίνα. Μονάχα Να Έλκει. Να υπάρχει λόγος που θα ασχοληθούμε μαζί του. Δημιουργεί γύρω του κάτι σαν απαγορευμένη περιοχή. Μόνο για τον Χρηματοδότη παρουσιάζει μια ευκολία. Ο πρωθυπουργός φτάνει πάντα καθυστερημένος. Απαντά σε ερωτήματα, σκουπίζει, κάνει ηλεκτροσόκ. Η Μύρτις θέλει να πει την ιστορία. «Θέλω να πω την ιστορία.» Την εμποδίζουν. Τη χορεύουν. Την τραβούν. Κολλάει. «Μα γιατί... γιατί κολλάω; ΘΕΛΩ να πω την ιστορία. ΠΡΕΠΕΙ να την πω.» Τί σημαίνει πόλεμος στην Αθήνα; Πώς αντιλαμβάνεται αυτή η πόλη την Κατοχή; Πώς τον Εμφύλιο; Η Γυναίκα με τα λάθος ρούχα παραδίδει το τελευταίο μήνυμα στον Σκόμπι και ανεβαίνει στο βουνό. *Οι κάτοικοι της Αθήνας οι δύστυχοι έχασαν τη διαίσθηση.* Στήνεται επί σκηνης το *Γλυπτό Εθνικής Συμφιλίωσης* από έναν κεντρώο, έναν δεξιό κι έναν αριστερό. Φιλιά, αγκαλιές... Καλό θα ήταν να αποφεύγουμε την επικοινωνία στην ποίηση. Βρίσκεται κάπου η έξοδος; Μήπως ξέρετε εάν υπάρχει έξοδος εδώ κοντά;

Σύνταξη ημερολογίου: *Μαριάννα Τζανή*

ΠΟΛΗ - ΚΡΑΤΟΣ

Τα πρόσωπα της παράστασης

Η Μύρτις

○ Εθνάρχης αλλοτινών καιρών

Η Γυναίκα με το χώμα

Η Γυναίκα με τα λάθος ρούχα

○ Χρηματοδότης

○ Πρωθυπουργός

○ φιλόσοφος φίλος του εθνάρχη

○ Υποστράτηγος Κατσιπέτρος

○ Δήμαρχος

Το θεατρικό έργο *πόλη-κράτος* είναι αποτέλεσμα συλλογικής συγγραφικής δουλειάς του θιάσου «Κανιγκούντα». Το μεγαλύτερο μέρος του αποτελείται από πρωτογενές κείμενο το οποίο γράφτηκε από τα μέλη της ομάδας. Το υπόλοιπο προέκυψε από δραματουργική επεξεργασία αποσπασμάτων δημοσιευμένων κειμένων άλλων συγγραφέων, τα οποία αναφέρονται στο κείμενο εντός εισαγωγικών.

Ειδικότερα, περιέχονται εκτεταμένα αποσπάσματα από τη μελέτη της Μαρίας Φαφαλιού, *Ιερά Οδός 343, Μαρτυρίες από το Δρομοκαΐτειο* (Αθήνα: Κέδρος, 1995), καθώς και από τις συλλογές πεζών κειμένων του Γιώργου Βασιλάκου, *Υπαίθριοι στοχασμοί και φαινόμενα* (Εντροπία, 2002), *Πριν την Βαβέλ* (Ύψιλον, 2004), *Όμηροι των σκιών* (Ύψιλον, 2011).

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης αποσπάσματα από κείμενα των: Φιόντορ Ντοστογιέφσκι, Χόρχε Λουίς Μπόρχες, Άλντους Χάξλεϋ, Έλμα Μίτσελ, Ιβάν Βιριπάεφ, Θουκυδίδη, Γεωργίου Σουρή, Κωνσταντίνου Καβάφη, Μανόλη Αναγνωστάκη, Ειρήνης της Αθηναίας, Γιώργου Σεφέρη, Λευτέρη Ξανθόπουλου. Παρατίθενται ακόμα αποσπάσματα δημοσιογραφικών κειμένων (άρθρων, ερευνών και συνεντεύξεων) των δημοσιογράφων: Αφροδίτης Πολίτου, Βίκτορα Νέτα, Δημήτρη Ρηγόπουλου, Ντίνας Δασκαλοπούλου, Δημή-

την Αναστασόπουλου, Αριστέας Μπουγάτσου, Στάθη και της συντακτικής ομάδας του «Ιού» (Τάσος Κωστόπουλος, Δημήτρης Τρίμης, Άντα Ψαρρά, Δημήτρης Ψαρράς).

Τέλος, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από ιστορικές μελέτες και επιστημονικές εργασίες των Φοίβου Οικονομίδη, Κομνηνού Πυρομάγλου και Παναγιώτη Σάμιου, μαρτυρίες από αρχεία, επιστολές, δηλώσεις και συνεντεύξεις στρατιωτικών και πολιτικών: Ουίνστον Τσώρτσιλ, Κωνσταντίνου Καραμανλή, Κωνσταντίνου Τσάτσου, Ανδρέα Παπανδρέου, Γιώργου Παπανδρέου, Μιλτιάδη Έβερτ, Νικήτα Κακλαμάνη. Αναλυτικές παραπομπές σχετικά με το υλικό αυτό παρατίθενται στις υποσελίδες υποσημειώσεις.

Στο έργο ακούγονται επίσης τραγούδια των Γιάννη Σπανού («Ήρθες αγάπη μου»), Κώστα Χατζή («Η αγάπη όλα τα υπομένει»), Γεράσιμου Λαβράνου («Πάολα-Πωλίνα»), Σπήλιου Μεντή («Μπροστά στην αγάπη»), Βασίλη Τερλέγκα («Κι όπως θα παίρνω τις στροφές»), τα οποία μεταδίδονται στις πρώτες εκτελέσεις τους με τις φωνές των: Σούλας Μπιρμπίλη, Μαρινέλλας, Δημήτρη Μπαξεβανάκη, Τζένης Βάνου, Βασίλη Τερλέγκα. Τέλος, ακούγονται μουσικές των: Νίκου Μαμαγκάκη (από την ταινία *Η Αρχόντισσα κι ο αλήτης*), Area - Demetrio Stratos («Cometa Rossa»), Florence and the Machine («Dog days are over»), Μι-

χάλη Θωμάκου («Τριτόμπα»), καθώς και παραδοσιακοί σκοποί από εμβατήρια του Κόκκινου Στρατού.

Τέλος, κατά τη διάρκεια της παράστασης προβάλλεται οπτικό υλικό από τις ταινίες *Η Κωμωδία της Χούντας* (2010, σκηνοθεσία: Αναστάσης Αγάθος) και *Η Δίκη της Χούντας* (1975, σκηνοθεσία: Θεοδόσης Θεοδοσόπουλος).

Πρώτο κουδούνι. Εικόνα βίντεο: η Μύρτις, το δωδεκάχρονο κορίτσι που πέθανε από το λοιμό που έπληξε την Αθήνα το 430 π.Χ. Πληροφορίες για τις συνθήκες του θανάτου της καθώς και για την ανασύσταση του προσώπου της υπό την επίβλεψη ομάδας αρχαιολόγων.

Στο δεύτερο κουδούνι, ρίψη προκηρύξεων στους θεατές. Περιεχόμενο των προκηρύξεων:

«Συμπονούμεν και συμπαθούμεν τους πρόσφυγας ως ανθρώπους και αδελφούς δυστυχήσαντας και παθόντας, αλλά δεν τους θέλομεν ούτε ως ψηφοφόρους, ούτε ως εκλογείς, ούτε ως εκλεξιμους, ούτε ως πολίτας δικαιουμένους να κυβερνήσουν την Ελλάδα.»

(εφ. Η Καθημερινή, 30/7/1928)

«Με έκπληξίν μας είδομεν ότι το Λαϊκόν Κόμμα θα περιλάβη τρεις πρόσφυγας πολιτευομένους εις τον συνδυασμόν Αθηνών. Διατί θα τους περιλάβη; Επί τη βάσει ποίας ηθικής και επί τη βάσει ποίας σκοπιμότητος; [...] Αλλά είναι Έλληνες και όμαιμοι και αδελφοί. Ας είναι και αδελφοί και εξάδελφοι. Όταν αποκτήσουν συνείδησιν πολιτικήν και θέλησιν πολιτών ελευθέρων –πράγμα το οποίον δεν θα συμβή ποτέ– τότε θα δικαιούνται να θεωρούνται μεταξύ ημών, όχι μόνον ως εκλογείς αλλά και ως εκλέξιμοι. Επί του παρόντος οι πρόσφυγες δεν έχουν καμμίαν θέσιν εις τους συνδυασμούς του Λαϊκού Κόμματος.»

(εφ. Η Καθημερινή, 19/7/1928)

«Θρήνος και κλαυθμός θα επακολουθήση άγριος, οικίαί και οικόπεδα διά μιας μονοκονδυλιάς θα μεταβάλλωσιν ιδιοκτητών και ενώ οι γηγενείς οδιυρόμενοι θα εξέρκωνται άστεγοι εις τας οδούς, οι πρόσφυγες θ' αποκώσιν αστικές εγκαταστάσεις.»

(εφ. Η Καθημερινή, 30/7/1928)¹

1. Τα αποσπάσματα από προπολεμικά φύλλα της Καθημερινής προέρχονται από την έρευνα της συντακτικής ομάδας του «Ιού»: «Πάντα ανεπιθύμητοι: Η ρατσιστική υποδοχή των προσφύγων του 1922», εφ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 24/1/2011 (www.iospress.gr/ios2010/ios20100124.htm).

*Μετά το τρίτο κουδούνι η αυλαία πέφτει. Σκοτάδι.
Η αυλαία ανεβαίνει και πάλι. Ένα σαλονάκι παλαιάς κοπής, ένας
μαντρότοικος. Μία μεγάλη ταιμεντοκολόνα επικρέμεται πάνω από
τα κεφάλια θεατών και ηθοποιών. Πάνω στο τραπεζάκι του σαλο-
νιού όρθιος ο Χρηματοδότης τεντώνεται. Ένας ηθοποιός του θιά-
σου τον βοηθά στο ξεμούδιασμα. Είσοδος του θιάσου. Μουσική.*

Η ΜΥΡΤΙΣ

*Κρατά μικρόφωνο και μιλά αλλά η φωνή δεν είναι δική της. Μια
γυναικεία φωνή μιλά με σπαστά ελληνικά.*

Γεια σας. Το θέμα του σημερινού μαθήματός μας είναι η αρχαία ελληνική πόλη-κράτος. Σ' αυτή τη διαφάνεια βλέπουμε την απεικόνιση του Σόλωνα, του ιδρυτή της αθηναϊκής δημοκρατίας. Ας εξετάσουμε λοιπόν την αρχαία ελληνική πόλη ως κοινωνικοπολιτική οντότητα. Τα κύρια γνωρίσματα μιας αρχαίας ελληνικής πόλης ως κράτους ήταν η ελευθερία, δηλαδή ανεξαρτησία σε σχέση με τον εξωτερικό προς αυτήν κόσμο, η αυτονομία, δηλαδή αυτοδιοίκηση με βάση το καθιερωμένο θεσμικό και νομοθετικό σύστημα, και η αυτάρκεια, δηλαδή οικονομική ανεξαρτησία με βάση τους επαρκείς εσωτερικούς πόρους για επιβίωση. Στην αρχαία ελληνική πόλη-κράτος η γη αποτελούσε τον κυριότερο οικονομικό της πόρο και η οικονομία της βασιζόταν στην αγροτική παραγωγή. Το δικαίωμα κατοχής της γης, ή η έγκτησις, στην περιοχή μιας πόλης-κράτους ήταν αποκλειστικό προνόμιο των πολιτών της και δεν παρεχόταν στους μη έχοντες την ιδιότητα του πολίτη. Τα εδάφη μιας πόλης-κράτους ήταν αναπαλλοτρίωτα και δεν παραχωρούνταν ποτέ στην ιδιοκτησία ξένων.

Η Μύρτις αρχίζει να μιλά με τη δική της φωνή.

Καλησπέρα. Είμαι ζωντανή. Έχω χαρά που σας βλέπω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΩΤΟ

Ξεκινά προβολή βίντεο. Ξενάγηση στην Αθήνα από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή – τον εθνάρχη.

Η ΜΥΡΤΙΣ	Αυτός είναι νεκρός. Θέλει να μιλήσει. Μιλά.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Είμαι ο εθνάρχης αλλοτινών καιρών. Η Αθήνα είναι δημιούργημα όλων μας. Όχι μόνο δικό μου.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Εσύ ήσουν αρχιτέκτονας;
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Εγώ; Όχι. Μαζί συμφωνήσαμε την αντιπαροχή. Είμαι εσείς. Άρα, με απλά μαθηματικά βγαίνει η εξίσωση: είστε εγώ. Μην αναζητάτε την ομορφιά. Η ομορφιά μπορεί να γίνει κουραστική. Έχω κουραστεί να βλέπω όμορφα πράγματα. Οι Ευρωπαίοι κατάντησαν τις πόλεις τους μουσεία. Ο καθρέφτης και το μέ- ταλλο δίνουν λάμψη στην πόλη. Πρέπει να μάθουμε τι θέλουμε. Εγώ έφτιαξα μια πόλη για να κατοικείται. Για να χωρέσει όλους τους κατοίκους.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Εσύ που έμενες;
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Στη Δημοκρατία.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Αυτός δεν έμενε στην Αθήνα. Έμενε στην Ηρώδου του Αττικού.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Εκεί είναι πάντα δροσερά: έχει τρεις βαθμούς διαφορά από την υπόλοιπη Αθήνα χειμώνα-καλοκαίρι.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Το ζήτημα είναι τι θέλουμε. Αυτά τα σπίτια θέλουμε και τα θέλουμε για όλους. «Το σπίτι είναι μια μηχανή κατοίκησης.»² Αυτά είναι τα μπαλκόνια τα λεγόμενα. Τα μπαλκόνια ορίζουν με καθαρές γραμμές τη δράση των ανθρώπων. Η ανάγκη να ζει ο ένας άνθρωπος πάνω στον άλλον είναι μια μεγάλη ανάγκη. Εδώ έζησε ο μπουρλοτιέρης Κανάρης.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Όχι εδώ, σ' αυτό που υπήρχε εδώ πριν γίνει πολυκατοικία.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Ναι, αλλά η πολυκατοικία συντηρεί τη μνήμη του. Την Ιστορία.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Θέλω να δω κάτι ωραίο. Θέλω ένα μέρος όπου να μπορώ κάτι να θαυμάσω. Οδός Κυκλάδων. Το θέατρο.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Αυτό δεν είναι Ιστορία, είναι Τέχνη. Και η Τέχνη θυμάται ό,τι θέλει. Η ομορφιά είναι σχετική. «Το ωραίο είναι άσχημο και το άσχημο ωραίο.»³ Παρατηρήστε τα μπαλκόνια. Σαφής χώρος για να παίζουν τα παιδιά. Κάποιοι επιμένουν να θυμούνται την αλάνα. Δεν ξέρω καν εάν χρειάζεται μια αλάνα για ένα παιδί.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Δεν ζει κανείς σ' αυτό το σπίτι;

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Δεν ζει κανείς σ' αυτό το σπίτι. Το σπίτι αυτό δεν έχει πρόσωπο. Είναι ερείπιο. Είναι κτίριο-πρόπλασμα. Του έχουν φάει το πρόσωπο. Πρέπει να μάθουμε τι θέλουμε.

2. Περίφημη φράση του μοντερνιστή Ελβετού αρχιτέκτονα Λε Κορμπυζιέ, «Une maison est une machine-à-habiter», από το βιβλίο του *Vers une architecture* (1923), ελλ. έκδ. *Για μια αρχιτεκτονική*, μτφρ. Παναγιώτης Τουρνικιώτης (Εκκρεμές, 2004).

3. Από τον *Μακμπέθ* του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ ("Fair is foul, and foul is fair", Α' Πράξη, 1η σκηνή).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΩΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Δεν ζουν μετανάστες σ' αυτά τα σπίτια;

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Ναι, δυστυχώς ζουν μετανάστες.

Η ΜΥΡΤΙΣ

Δηλαδή κανείς.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Οδός Πριγκιπωνήσων: Θέατρο «Αμόρε».
Όχι. Βασιλόπουλος; Κατάστημα «Αμόρε».

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Άκουσε να σου πω: Έφτιαξα κάποτε μια πόλη που σήμερα ονομάζει ένα σουπερμάρκετ Αμόρε, Πολύτεχνο, Άννα-Μαρία Καλουτά. Μπορείς να μπεις μέσα να ψωνίσεις και να ρωτήσεις; «Γιατί λέγεται Αμόρε;» Συντηρεί τη μνήμη. Εγώ θα πω την ιστορία της πόλης.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Ξεγέλασες τη γιαγιά μου, ξεγέλασες τη μαμά μου.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Άκουσε να σου πω: Εγώ θα μιλήσω.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Οδός Αραβαντινού. Η οικογένεια Μητσοτάκη.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Το κτίριο αυτό στεγάζει την τέχνη. Δεν πρόλαβα να το δω να χτίζεται. Είναι αρμονικά ενταγμένο αρχιτεκτονικά στο περιβάλλον του. Βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με την αμερικανική πρεσβεία που είναι δίπλα του.

Η ΜΥΡΤΙΣ	Κουκάκι, οδός Τσάμη Καρατάση. Ωραία σπίτια, ωραία σπίτια. Αυτό το κτίριο μας κοιτάζει σαν φάντασμα.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Ακριβώς! Γιατί δεν έχει κάτι καινούργιο να μας πει. Η Ελλάδα είναι ένα απέραντο φρενοκομείο. ⁴ Γι' αυτό έφυγα. Έζησα στο Παρίσι. Εκεί συντηρούν τα σπίτια τους πενήντα χρόνια, εκατό χρόνια, διακόσια χρόνια, τριακόσια χρόνια. Πόσο ν' αντέξεις;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Αρχαιολογικός περίπατος. Ο πιο ακριβός δρόμος της Ευρώπης. Οικία Τσοχατζοπούλου.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Μία από τις οικίες. Χούντα.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Η Αθήνα, Ρώμη.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Χούντα.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Αυτό δεν είναι Αθήνα!
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Γιορτές στο Καλλιμάρμαρο. Εκκλησίες-τροχόσπιτα. Στη χούντα έφτιαχναν εκκλησίες-τροχόσπιτα. Ωραία ιδέα!
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Αυτό δεν είναι Αθήνα! Δεν είναι Αθήνα αυτό!

4. Πρβλ. την περίφημη φράση του Κωνσταντίνου Καραμανλή (του εθνάρχη), «η χώρα έχει μεταβληθεί σε απέραντο φρενοκομείο» (11/1/1989), εν μέσω των γεγονότων που ακολούθησαν την αποκάλυψη του σκανδάλου Κοσκωτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΩΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Χίλτον. Στο Χίλτον διοργάνωναν αρχαιοελληνικά συμπόσια για στελέχη αμερικανικών εταιρειών. Ωραία ιδέα!
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Ο καθένας πρέπει να αποφασίσει πού θα ζει και πού θα θυμάται. Η Τέχνη θυμάται ό,τι θέλει.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Μοίραζαν δωρεάν τηλεοράσεις στα χωριά. Χορηγοί: Πίτσος, Χαλυβουργική, Παπαστράτος. Μία τηλεόραση για κάθε ελληνικό χωριό. Για να μη μείνει ούτε ένα ελληνικό χωριό χωρίς τηλεόραση. Ωραία ιδέα!
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Αυτό δεν είναι Αθήνα! Δεν είναι Αθήνα αυτό! Εγώ θα πω την ιστορία της πόλης.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Ρωμαϊκές γιορτές. Εκατό χιλιάδες θεατές ζητωκραυγάζουν.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Μου θυμίζει τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Δεν είναι Αθήνα αυτό!
Η ΜΥΡΤΙΣ	Καλά, επιστρέφω. Τσίλλερ, Χάνσεν, Τσίλλερ, Χάνσεν, Χάνσεν, Τσίλλερ, Χάνσεν. Ασα.... δροσερό αεράκι...!
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Πού βρίσκεται όλο αυτό το πράσινο;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Εκεί που δεν μένουμε εμείς.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Το θέλουμε αυτό το πράσινο. Αλλά πού μπορούμε να το έχουμε; Στο Ψυχικό. «Το Ψυχικό είναι ένα πείραμα του 1923. Εμπνέεται από την αγγλική ιδέα της κηπούπολης, με όραμα τη

δημιουργία ενός προαστίου αποκλειστικά για την αστική τάξη, από το οποίο δεν περνούν θορυβώδεις διερχόμενοι.»⁵ Το πείραμα έχει πετύχει. Αλλά η ομορφιά με κούρασε.

Η ΜΥΡΤΙΣ

Μεσαιωνικά κτίρια, μεσαιωνικά κτίρια, μεσαιωνικά κτίρια, περισσότερα στον ακάλυπτο, κουτσουλιές, γάτες. Ευεργέτης της Αθήνας δεν είναι αυτός που χτίζει αλλά αυτός που θα γκρεμίσει, έλεγε ο Τσαρούχης.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Άκουσε να σου πω: Ο Γερμανός αρχιτέκτονας Richard Woditsch παρουσίασε μια διδακτορική διατριβή για τις αθηναϊκές πολυκατοικίες: «Ντι πολικατικιέν». Γράφει: «Η ομορφιά τους είναι σαν κρυμμένος θησαυρός. Η πολυκατοικία απορροφά την πόλη μέσα της και, με τη σειρά της, αδειάζει το εσωτερικό της στην πόλη. Η πόλη είναι σαν να χύνεται μέσα στα κτίρια και το αντίστροφο. Αυτό είναι μοναδικό.»⁶ Αυτό είναι οι πολυκατοικίες που υψώθηκαν περήφανα χάρη σ' εμένα κι εσείς σήμερα θέλετε να γκρεμίσετε, αλλά δεν μπορείτε. «Η ιστορία θα μου φερθεί καλά. Έχω φροντίσει ο ίδιος γι' αυτό.»⁷ Είμαι εσείς.

Κλάστε μου τ' αρχίδια λοιπόν. Κι εσείς κι ο Τσαρούχης.

Τέλος της προβολής του βίντεο.

5. Αφροδίτη Πολίτη: «Είμεθα κηπούπολις», περ. Έψιλον (εφ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία), 4/10/2009, σελ. 34.

6. Αφροδίτη Πολίτη: «Συνέντευξη με τον Richard Woditsch», περ. Έψιλον (εφ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία), 4/10/2009, σσ. 52-53.

7. Φράση που αποδίδεται στον Ουίνστον Τσώρτσιλ.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Καλησπέρα. Η ασθένειά μου είναι η ψυχή μου. Που έχει πρηστεί.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Καλησπέρα. Έχει πρηστεί η ψυχή μου.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Καλησπέρα. Για την παράσταση που θα παρακολουθήσετε ζητήσαμε χορηγία από την ΒΡ. Μας αρνήθηκαν γιατί, όπως είπαν, χορηγούν μόνο εκδηλώσεις με οικολογικό μήνυμα.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Μόνο αυτό το τελευταίο είναι αλήθεια. Το άλλο, ότι ζητήσαμε χορηγία από την ΒΡ, δεν είναι. Δεν ζητήσαμε.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Τώρα τεντώνεται και θα μιλήσει αυτός που πληρώνει. Ο χρηματοδότης της αποψινής παράστασης. Μιλά.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Κυρίες και κύριοι καλησπέρα. Απόψε το βράδυ προσπαθώ να ξαναβρώ τον ενθουσιασμό που είχα όταν ήμουν παιδί. Αυτές τις ημέρες πρόκειται να πέσει στο κεφάλι σας το σύμπαν. Το στερέωμα. Ο βράχος που κρατά τον κόσμο. Συνεπώς, ο κόσμος. Μου φαίνεται ανακουφιστικό ότι πριν από το τέλος αυτής της παράστασης εγώ θα έχω φύγει. Δεν θα είμαι πια στην Αθήνα μαζί σας όταν θα συμβεί. Προτείνω λοιπόν απόψε το βράδυ να αναζητήσουμε τις ρίζες σας, την ιστορία σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Όποιος δεν γνωρίζει την ιστορία του είναι καταδικασμένος.
Δεν ξέρει ποιος είναι.
Σας καλώ λοιπόν απόψε να μάθουμε
ποιοι είστε στην πραγματικότητα.
Κυρίες και κύριοι, η πόλη της Αθήνας!
Η Αθήνα το πρωί...

Ο θίασος αναπαριστά την Αθήνα το πρωί.

Η Αθήνα το βράδυ...

Ο θίασος αναπαριστά την Αθήνα το βράδυ.

Κυρίες και κύριοι, η πόλη της Αθήνας!

Η ΜΥΡΤΙΣ

1884: Ζωρζής Δρομοκαϊτης.
«Ω Εορτή των Εορτών... Ω ευτυχής ημέρα!
Ω! τώρα πρέπει ο καθείς του Άστεως πολίτης
να βάλει στο μπαλκόνι του μια κόκκινη παντιέρα
με μια χρυσή επιγραφή "Ζωρζής Δρομοκαϊτης".»¹
Φρενοκομείο κτίζεται και στην σοφήν Αθήνα. Ετέθη ο θεμέλιος
Δρομοκαϊτης λίθος, παρόντος του πρωθυπουργού και των
αρχών εν γένει.
«Ω, μέγα ευεργέτημα των ευεργετημάτων!
Ω, μόνον οικοδόμημα των οικοδομημάτων!
[...]Ευρέθη μες στους Χιώτηδες, με γνώσι κι ένας Χιώτης,
κι εσκέφθη ο μεγάλος του και πρακτικός του νους
πώς μέσα στην [Αθήνα] μας που πλημμυρούν τα φώτα
Φρενοκομείον έπρεπε να γίνη πρώτα-πρώτα.»²

1. Γεώργιος Σουρής, «Εις τα θεμέλια του Φρενοκομείου», ποίημα για τα εγκαίνια του Δρομοκαϊτείου, εφ. *Ο Ρωμηός*, Απρίλιος 1884.

2. *Αύτ*

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ &
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Τραγούδι: «Η αγάπη όλα τα υπομένει»
(Μουσική: Κώστας Χατζής / Στίχοι: Σώτια Τσώτου /
Ερμηνεία: Μαρινέλλα & Κώστας Χατζής)

«Δεν είν' τα μάτια σου μεγάλα τόσο βαθιά και γαλανά,
είν' η αγάπη που τα κάνει όλα αληθινά.
Δεν είν' τα λόγια σου σπουδαία, λόγια απλά καθημερινά,
μα είν' η αγάπη που τα κάνει όλα αληθινά.
Η αγάπη όλα τα υπομένει, η αγάπη όλα τα ελπίζει.
Δίνει ζωή στην οικουμένη κι η Γη γυρίζει, κι η Γη γυρίζει.
Είσαι κι εσύ μι' αυγής λουλούδι, κάτι που εφήμερα περνά,
μα είν' η αγάπη που τα κάνει όλα αληθινά.
Είναι τα λάθη σου μεγάλα και κάθε λάθος σου πονά,
μα είν' η αγάπη που τα κάνει όλα αληθινά.
Δεν ξέρει η αγάπη μοιρολόι, αρχή και τέλος δεν γνωρίζει.
Χτυπάει τ' αόρατο ρολόι κι η Γη γυρίζει, κι η Γη γυρίζει.
Η αγάπη όλα τα υπομένει, η αγάπη όλα τα ελπίζει.
Δίνει ζωή στην οικουμένη κι η Γη γυρίζει, κι η Γη γυρίζει.»

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Και βέβαια η Γη γυρίζει κυρίες και κύριοι. Μη φοβάστε. Ο ουρανός θα πέσει στο κεφάλι σας, αλλά υπάρχουν πολύ χειρότερα πράγματα, που θα έπρεπε να σας χαρίζουν δάκρυα. Κυρίες και κύριοι, σας παρουσιάζω μια Αθηναία γεμάτη φόβο. Η γυναίκα αυτή φοβάται το θάνατο.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Ποιος φοβάται; Τι εννοείς;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Είσαι γεμάτη φόβο. Φοβάσαι το θάνατο; Φοβάσαι το θάνατο. Φοβάται το θάνατο. Φοβάται και τον πόνο. Φοβάσαι τον πόνο; Κατέστη περίλυπος κυρίες και κύριοι.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Τι είπες;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Κατέστη περίλυπος, Όμως, παράλο που είναι εξαιρετικά απελπισμένη, αρνείται να βάλει τέλος στη ζωή της. Αρνεύσαι να βάλεις τέλος στη ζωή σου; Αρνείται.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Τι εννοείς;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Δεν αγαπάς τον εαυτό σου. Αρνεύσαι να βάλεις τέλος στη ζωή σου. Εσείς δεν αγαπάτε τον εαυτό σας; Φοβάστε;

Η ΜΥΡΤΙΣ	Φοβόμαστε.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Γιατί φοβάστε; Γιατί αρνείστε να βάλετε τέλος στη ζωή σας; Φέρτε ένα γιατρό. Δεν αγαπά τον εαυτό της; Δεν αγαπάτε τον εαυτό σας;
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Δεν αγαπάς τον εαυτό σου;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Δεν αγαπάτε όλους εμάς;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Δεν αγαπάς όλους εμάς;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Μισώ όλους εσάς. Μισώ το σύμπαν. Μισώ την πλάση.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Δεν αγαπά το κοινωνικό της πεπρωμένο;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Τι είπες;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Δεν αγαπάς το κοινωνικό σου πεπρωμένο. Δεν αγαπάς τη σκλαβιά σου;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Δεν αγαπώ τη σκλαβιά μου;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Δεν αγαπάς τη σκλαβιά σου. Η γυναίκα αυτή πρέπει να μάθει να αγαπά τη σκλαβιά της. Να μάθεις να αγαπάς τη σκλαβιά σου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΤΡΙΤΟ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	«Θα σε βοηθήσουν να αγαπάς τη σκλαβιά σου οι υπουργοί προπαγάνδας, οι εκδότες των εφημερίδων και οι δάσκαλοι.» ¹
Η ΜΥΡΤΙΣ	Τι είπες;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Θα τη βοηθήσουν να αγαπά τη σκλαβιά της οι υπουργοί προπαγάνδας, οι εκδότες των εφημερίδων και οι δάσκαλοι. Δεν αγαπάς τον εαυτό σου; Δεν αγαπάς εμάς; Τι απ' όλα αυτά σου συμβαίνει; Τι σε απελπίζει;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Το πρόσωπό μου.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Την απελπίζει το πρόσωπό της.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Γιατί;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	«Κάθε βράδυ μου τρώνε το πρόσωπό μου, αλλά το πρωί οι ζη- μιές αποκαθίστανται.» ²
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Το έχω ξανακούσει αυτό. Θέλεις να αυτοκτονήσεις.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Θέλω να βρω τη δύναμη να αυτοκτονήσω, αλλά κάτι με κρατά. Στο τέλος αλλάζω γνώμη.

1. Άλντους Χάξλεϋ, *Θαιμαστάς καινούργιος κόσμος*, μτφρ. Ελένη Κυπραίου,
Αθήνα: Κάκτος, 1980, σελ. 19.

2. Από μαρτυρίες του ψυχιάτρου του Δρομοκαΐτειου Γιώργου Κ. Λυκέτσου, στο:
Μαρία Φαφαλιού, *Ιερά Οδός 343, Μαρτυρίες από το Δρομοκαΐτειο*,
Αθήνα: Κέδρος, 1995, σελ. 285.

Η ΕΚΠΑΡΑΘΥΡΩΣΗ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Γιατί δεν τολμάς;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Δεν ξέρω. Κάτι με συγκρατεί.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Έχει μελετήσει βαθιά τον εαυτό της;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Έχεις μελετήσει βαθιά τον εαυτό σου;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Έχω μελετήσει βαθιά τον εαυτό μου;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Θέλω να συζητήσω κι άλλο μαζί της. Για ποιο λόγο οι άνθρωποι δεν τολμούν να σκοτώσουν τον εαυτό τους; Τι είναι αυτό που κρατάει τους ανθρώπους και δεν αυτοκτονούν; Απάντηση; Ένα γιατρό. Υπάρχει ένας γιατρός;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Καλησπέρα. Είμαι ο πρωθυπουργός. Είμαι ιατρός. Είμαι παντοτινός. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήματα.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Καθίστε μαζί μας λοιπόν! Κράτος είναι το κόμμα που κυβερνάει και γι' αυτό το εξαγοράζουμε. Κράτος είναι το κόμμα που κυβερνάει και γι' αυτό το εξαγοράζουμε.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Εγώ στα παιδιά μου δίνω μια συμβουλή: να χαράζουν κόκκινες γραμμές και να μην τις παραβαίνουν για να μπορούν να κοιμούνται ήσυχα τα βράδια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΤΡΙΤΟ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Είμαι ο πρωθυπουργός.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Στο τέλος θα φύγω αηδισμένος απ' αυτή την πόλη. Ας βάλουμε στη συζήτησή μας τον κύριο πρωθυπουργό. Αυτή η κυρία αισθάνεται ότι δεν έχει πρόσωπο. Θέλει να αυτοκτονήσει αλλά δεν το τολμά. Ρώτησα λοιπόν: Τι είναι αυτό που κρατάει τους ανθρώπους και δεν αυτοκτονούν; Η κυρία είπε: «Κάτι με συγκρατεί». Τι είναι αυτό;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Θα σας το πω εγώ. Μια πρόληψη είναι που τη συγκρατεί. Ο πόνος. Υπάρχουν δύο είδη ανθρώπων: Εκείνοι που αυτοκτονούν από μεγάλη θλίψη ή από κακία ή από τρέλα. Εκείνοι όμως που αυτοκτονούν ύστερα από σκέψη, αυτοί σκέφτονται τον πόνο.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Υπάρχουν άνθρωποι που αυτοκτονούν ύστερα από σκέψη;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Πάρα πολλοί. Αν δεν υπήρχε ο φόβος του πόνου θα ήταν περισσότεροι, πάρα πολλοί, όλοι. Φανταστείτε, φανταστείτε μια τσιμεντοκολόνα στο μέγεθος ενός σπιτιού, κρέμεται κι από κάτω είστε 'σεις.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Κρέμεται...!
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Άμα πέσει πάνω στο κεφάλι σας θα προλάβετε να πονέσετε;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μια τσιμεντοκολόνα σαν σπίτι; Φοβερό!
Η ΜΥΡΤΙΣ	Φοβόμαστε.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Δεν λέω για το φόβο. Θα προλάβετε να πονέσετε;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Όχι βέβαια. Δεν θα προλάβαιναν να πονέσουν.

Η ΕΚΠΑΡΑΘΥΡΩΣΗ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Μάλιστα. Για σταθείτε όμως πραγματικά εκεί από κάτω κι όσο θα κρέμεται θα φοβάστε πάρα πολύ πως θα πονέσετε.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Φοβόμαστε.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Θα φοβάστε. Όλοι, όλοι θα φοβούνται πολύ. Όλοι θα ξέρουν ότι δεν θα πονέσουν κι όλοι θα φοβούνται πως θα πονέσουν. Όποιος σκοτώσει τον εαυτό του μόνο και μόνο για να σκοτώσει το φόβο, αυτός θα γίνει θεός. ³
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μάλιστα. Θέλετε να γίνετε θεοί; Θέλετε να γίνετε θεοί;
	Μουσική
ΟΛΟΙ ΕΝΑΛΛΑΞ	Θέλουμε να γίνουμε θεοί; Θέλουμε να γίνουμε θεοί! Θέλουμε να γίνουμε θεοί!
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Εγώ θέλω να αυτοκτονήσω.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Γιατί δεν τολμάς;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Γιατί δεν τολμώ; Δεν ξέρω. Το πρόσωπό μου. Κάτι.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Τι;

3. Η σκηνή βασίζεται στο σχετικό απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Φιόντορ Ντοστογιέφσκι, *Δαιμονισμένοι*, μτφρ. Άρης Αλεξάνδρου, Αθήνα: Γκοβόστης [κ.κ.], τ. Α', σσ. 153-156.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΤΡΙΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Κάτι.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Γιατί δεν δίνεις τέλος στη ζωή σου; Γιατί δεν αυτοκτονείς;
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Τόλμα! Τι σε απελπίζει;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Το πρόσωπό μου.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Την απελπίζει το πρόσωπό της.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Όχι, όχι, μισό λεπτό, σταματήστε. Σταματήστε λίγο τη μουσική, ακούστε με. Σταματήστε τη μουσική. «Κάθε βράδυ μου τρώνε το πρόσωπό μου αλλά το πρωί οι ζημιές αποκαθίστανται.» ⁴
ΟΛΟΙ ΕΝΑΛΛΑΞ	Πήδα! Πήδα! Πέσε! Πέσε! Ανοίξτε το παράθυρο! Το παράθυρο!
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Το έχω ξανακούσει: «Πολλοί άνθρωποι κοιτάζονται κάθε πρωί στον καθρέφτη, για να διαπιστώσουν αν υπάρχουν οι αλλοιώ- σεις στο πρόσωπό τους όπως τις αισθάνονται οι ίδιοι. Η παρα- μέληση της εμφάνισης κάνει το πρόσωπο αποκρουστικό...» ⁵

4. Από μαρτυρίες του ψυχιάτρου του Δρομοκαΐτειου Γιώργου Κ. Λυκέτσου, στο: Μαρία Φαφαλιού, *ά.π.*, σελ. 285.

5. *Αύτ.*

ΟΛΟΙ ΕΝΑΛΛΑΞ

Έλα...
Τόλμα...
Πέσε...

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

«...και μειώνει την αξία του. Αντίθετα, η περιποίηση του προσώπου το κάνει πιο ελκυστικό για να δεχθεί μηνύματα αγάπης.»⁶

*Την «εκπαραθυρώνουν».
Πριν πέσει, λέει την τελευταία της φράση.*

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Το πρωί οι ζημιές αποκαθίστανται!

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Θέλετε να γίνετε θεοί, κυρίες και κύριοι; Δεν είναι τόσο εύκολο.

Σκοτάδι.

*Αρχίζει να τρέχει νεράκι σε μια τεχνητή, διακοσμητική
πηγή νερού.*

Τα φώτα ανοίγουν και πάλι. Μουσική.

6. Αύτ.

Η ΜΥΡΤΙΣ	Καλησπέρα. Θα μου δώσετε λίγο νερό; Θέλω νερό. Διψάω... Θα μου δώσετε λίγο νερό;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ & Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Φοβόμαστε.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Μη φοβάστε. Τα πράγματα πάνε περίφημα.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Πού πήγαν τα νερά;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Τι είναι τα νερά;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Θα μου δώσετε λίγο νερό; Διψάω γιατί το 430 π.Χ. έπεσε στην Αθήνα λοιμός και δίψα. Πεθάνανε πενήντα χιλιάδες. Κι επει- δή το κακό είχε ξεχειλίσει στην Αθήνα οι άνθρωποι δεν ήξεραν πια τι να κάνουν. Ποδοπάτησαν τα ιερά και τα όσια. Και έθαβε ο ένας τον άλλον όπου έβρισκε, σε τάφους ομαδικούς. ¹
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Έθαβαν ο ένας τον άλλον όπου έβρισκαν αλλά τα πράγματα πήγαιναν περίφημα. Μη φοβάστε. Φοβάστε;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ & Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Φοβόμαστε.

1. Πρβλ. Θουκυδίδη, *Ιστορία* (Βιβλίο Β', § 52): «κύπερβιαζομένου γάρ του κακοῦ οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἔχοντες ὅτι γένωνται, ἐς ὀλιγορίας ἐτράποντο καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως· νόμοι τε πάντες ξυνεταράχθησαν οἷς ἐκρώντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς, ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος ἐδύνατο».

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Μη φοβάστε. Οι άνθρωποι έθαβαν ο ένας τον άλλον αλλά τα πράγματα πάνε περίφημα.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Τα πράγματα δεν πάνε καλά. Πολλοί άνθρωποι πεθαίναμε έξω από το σπίτι μας, κοντά στα πηγάδια, γιατί η ασθένεια είχε και το σύμπτωμα της δίψας. Από δίψα πέθανα εγώ. Πού πήγαν τα νερά; Θέλω νερό.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Τι είναι τα νερά;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Με κοροϊδεύεις; Δεν ξέρεις τι είναι τα νερά; Γιατί θάψατε τη βρύση του Γερανίου; Δεν καταλαβαίνει τι τον ρωτάω. Θα μου δώσεις λίγο νερό; Διψάω.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Τι είναι η βρύση του Γερανίου;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Είναι προφανές ότι καταλαβαίνεις. Είναι προφανές ότι κάνεις πως δεν καταλαβαίνεις. Είναι προφανές ότι με κοροϊδεύεις. Δεν θέλω να βλέπω άλλο τα μάτια σου. Τα πράγματα δεν πάνε καλά. Έχει ένοχα μάτια. Κρυμμένες λέξεις να μαντέψεις.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Πώς μπορείτε να το λέτε αυτό; Πώς μπορείτε να λέτε αυτή την κουβέντα: «Τα πράγματα δεν πάνε καλά»; Πώς επιτρέπετε στο στόμα σας να πει αυτή την κουβέντα;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Αυτό πιστεύω. Το στόμα μου το λέει γιατί αυτό πιστεύω. Δημοκρατία δεν έχουμε; Αυτό πιστεύω. Γιατί θάψατε τη βρύση του Γερανίου; Πού πήγαν τα νερά;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Δεν σας καταλαβαίνω. Τι είναι η βρύση του Γερανίου; Τέλος πάντων. Τα πράγματα πάνε καλά. Όποιος λέει σήμερα, όποιος λέει σήμερα «τα πράγματα δεν πάνε καλά», πάντα εννοεί κάτι άλλο. Κάτι άλλο θέλει να πει, κάτι υπονοεί.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Όποιος λέει σήμερα «τα πράγματα δεν πάνε καλά», δεν υπονοεί κάτι άλλο.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Πώς επιτρέπετε στο στόμα σας να λέει αυτή την κουβέντα;
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Είναι μια βαριά κουβέντα.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Είναι μια κουβέντα ασήκωτη.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Είναι μια κουβέντα αχώνευτη.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Είναι πικρή κουβέντα.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Είπα μια βαριά κουβέντα. Πού πήγαν τα νερά;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Τι είναι τα νερά;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Πάλι με κοροϊδεύεις. Πού πήγαν τα νερά;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Καλύτερα να ρωτάτε: «Πού πήγαν τα λεφτά;»
Η ΜΥΡΤΙΣ	Είναι προφανές ότι με κοροϊδεύεις. Τα μάτια του. Τα μάτια του είναι ένοχα.

Η ΜΥΡΤΙΣ

«Ένοχα μάτια», Χρήστος Μαυρίδης:
«Ένοχα μάτια κρυμμένες λέξεις που δεν μπορείς μπορείς να
τις μαντέψεις φτιάχνουν το μέλλον από φανφάρες γίνονται κλέ-
φτες και αφεντάδες θέλουνε δούλους και υπηρέτες μας λένε
κλέφτες και είναι κλέφτες μας λένε βλάκες και είναι βλάκες και
πεινασμένους το αίμα μας πίνουν κι όμως πεθαίνουν. Έχω πολ-
λά για να σου πω τα λόγια όμως καίνε γι' αυτό και σταματώ
εδώ αυτοί την αλήθεια δεν λένε εμείς τα ξαναλέμε.»²
Εγώ πέθανα από δίψα.
Μη φοβάσαι. Υγεία είναι να μη φοβάσαι.

2. Χρήστος Μαυρίδης, «Ένοχα μάτια», ποίημα στο περιοδικό *Έκφραση*,
έκδοση του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αθηνών στο *Δαφνί*, τ. 5,
Σεπτέμβρης 2009, σελ. 3.

Βιασμό της Δημοκρατίας

Η δικτατορία

από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή

Με την κριτική που ασκείται στον Καραμανλή, η δημοκρατία μας κινδυνεύει να δημιουργηθεί κρίσιμη κατάσταση, εφόσον κάπως περισσότερο πολιτικός παρά δημοκρατικός είναι ο χαρακτήρας του Καραμανλή. Ο Καραμανλής είναι ένας άνθρωπος που έχει την ικανότητα να ανατρέψει τον κόσμο γύρω του, να αλλάξει συνθήκες, να αλλάξει όλη τη λογική που επικρατεί, να αλλάξει μαζικά τις αξίες. Γιατί αυτός ο άνθρωπος είναι αντίθετος στην καλή πολιτική. Είναι ένας άνθρωπος που θέλει να βάλει τον εαυτό του να κινείται στην κορυφή. Ο Καραμανλής, ούτως ή άλλως, είναι ένας άνθρωπος που έχει την ικανότητα να αλλάξει τον κόσμο γύρω του, να αλλάξει συνθήκες, να αλλάξει όλη τη λογική που επικρατεί, να αλλάξει μαζικά τις αξίες. Γιατί αυτός ο άνθρωπος είναι αντίθετος στην καλή πολιτική. Είναι ένας άνθρωπος που θέλει να βάλει τον εαυτό του να κινείται στην κορυφή.

Η δικτατορία είναι μια διαδικασία, όσον και από απόφαση σκοπόν, για να μην αποβεί συμφορά στον τόπον. Θα πρέπει, δηλαδή, να είναι σχετικός νόστος, κάποιος ελεγκτής να έχει ως σκοπό την ανασύσταση της δημοκρατίας. Και στον βασιλιά Εδουάρδο, ο Καραμανλής συνείδησε τη λειτουργία δικτατορίας, αλλά ο ίδιος μάταια ήλπιζε να κερδίσει τον έλεγχο της δικτατορίας. Ο Καραμανλής, ούτως ή άλλως, είναι ένας άνθρωπος που έχει την ικανότητα να ανατρέψει τον κόσμο γύρω του, να αλλάξει συνθήκες, να αλλάξει όλη τη λογική που επικρατεί, να αλλάξει μαζικά τις αξίες. Γιατί αυτός ο άνθρωπος είναι αντίθετος στην καλή πολιτική. Είναι ένας άνθρωπος που θέλει να βάλει τον εαυτό του να κινείται στην κορυφή.

Κωνσταντίνος Καραμανλής

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Καλησπέρα. Είμαι ο εθνάρχης αλλοτινών καιρών.

Η ΜΥΡΤΙΣ

Πάλι;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Μα δεν πεθαίνουν ποτέ αυτοί;

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Θέλω να σας χαρίσω τη μνήμη της διοίκησης.
Ζω.
Είμαι τώρα μακριά από το σκοτάδι της Αθήνας,
είμαι στο φως. Στο Παρίσι.
Μακριά από το δικό σας χρόνο.

Μουσική

Είμαι στα 1966, είμαι σήμερα, είμαι παντοτινός.
Επιστολή, 10 Μαΐου 1966:
«Χωρίς να σχολιάσω τα όσα απεριγράπτα συμβαίνουν από τρι-
ετίας εις τον τόπο μας...»¹

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Τίποτα δεν συμβαίνει από τριετίας εις τον τόπον μας.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

«...και τα οποία αποτελούν σαφή συμπτώματα εθνικής κρίσεως,
θα συνεβούλευα εις γενικές γραμμές: να σχηματισθεί κυβέρνη-
σις από κατάλληλα διά την περίπτωσιν πρόσωπα.»²

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Ποιος θα κάνει τον φιλόσοφο;

1. Επιστολή με ημερομηνία 10/5/1966, από το «Αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή» (τ. 6), όπως δημοσιεύτηκε σε κείμενο του Βίκτωρα Νέτα, εφ. *Ελευθεροτυπία*, 21/4/2010.

2. *Αύτ.*

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ	Καλησπέρα. Είμαι φιλόσοφος.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Είσαι φιλόσοφος. Είσαι φίλος μου. Είσαι ο φιλόσοφος φίλος μου.
Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ	Είναι ο εθνάρχης φίλος μου. Είμαι φιλόσοφος. Κωνσταντίνος Τσάτσος. Ζω στην Αθήνα...
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Αυτό είναι Αθήνα.
Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ	...στην ομορφότερη συνοικία της, την Πλάκα. Ακούω την ομορφότερη ελληνική μουσική. Κάνω παρέα με τους ομορφότερους ποιητές. Κάποτε έγινα Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην πόλη-κράτος.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	«Κι αν δεν μπορείς να κάμεις τη ζωή σου όπως την θέλεις τούτο προσπάθησε τουλάχιστον όσο μπορείς; μην την εξευτελίζεις...» ³
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	(Στον Πρωθυπουργό) Μην ακούς εσύ. Εσύ να με κοιτάζεις. Για να ζω. Ζω από σένα. Κλείσε τ' αυτιά σου.
Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ	Είμαι παντοτινός. Τώρα θα απαντήσω στον εθνάρχη φίλο μου που ζει στο Παρίσι.

3. Κωνσταντίνος Καβάφης, «Όσο μπορείς» (1913).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΕΜΠΤΟ

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΦΙΛΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ

Απαντώ:
Επιστολή, 3 Οκτωβρίου 1966: «...Εισηγούμεθα – (λέω... “γούμε-
θα”, διότι ασπάζομαι –μαζί με μυριάδες άλλους– ανεπιφύλακτα
τις σκέψεις σου). Εισηγούμεθα, λοιπόν, παρεκτροπήν από το
πολίτευμα και μίαν προσωρινήν δικτατορία...»⁴

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ &
Η ΜΥΡΤΙΣ

Παναγία μου!

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΦΙΛΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ

«...και μίαν προσωρινήν δικτατορία – ίσως ενός έτους.»⁵

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Απαντώ στον φιλόσοφο φίλο μου.
Ζω.
Αμέσως μετά,
σε δύο ώρες, σε επτά χρόνια,
αύριο,
θα γίνω εθνάρχης και θα τον κάνω Πρόεδρο.
Επιστολή, 26 Οκτωβρίου 1966: «...Υπό τας συνθήκας αυτάς,
όπως το λέγει η λογική και το διδάσκει η Ιστορία, η ομαλή δη-
μοκρατική εξέλιξις αποκλείεται. Γιατί είναι φυσικόν ν' αντιδρά-
σουν, πριν παραδοθούν, και το καθεστώς και εκείνοι οι οποίοι
πιστεύουν ότι απειλούνται. Θα πρέπει [λοιπόν] η εκτροπή να εί-
ναι σχετικώς νομιμότυπος, κάπως ελεγχόμενη...»⁶

4. Επιστολή με ημερομηνία 3/10/1966, από το «Αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή» (τ. 6), *ό.π.*

5. *Αύτ.*

6. Επιστολή με ημερομηνία 26/10/1966, από το «Αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή» (τ. 6), *ό.π.*

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΦΙΛΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ

Πέθανε;

Η ΜΥΡΤΙΣ

Πέθανε;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Αφού πέθανε γιατί μιλάει;

Η ΜΥΡΤΙΣ

Κοιμάται; Κοιμούνται;
Πώς μπορούν και κοιμούνται αυτοί οι άνθρωποι;

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Η ερώτησή σου δεν έχει απάντηση.
Δεν μπορούν να σου απαντήσουν σ' αυτή την ερώτηση.
Είναι νεκροί.
Όμως,
ούτε τα παιδιά τους, ούτε τα εγγόνια τους, ούτε τα ανίψια τους,
ούτε οι γαμπροί τους, ούτε οι νύφες τους, ούτε οι κουμπάροι
τους, ούτε οι βοηθοί τους, ούτε οι γραμματείς τους, ούτε
οι υπηρέτες τους, ούτε οι αυλικόι τους, ούτε τα τσιράκια τους,
ούτε οι πιστοί τους,
δεν μπορούν να απαντήσουν σ' αυτό που ρωτάς.
Όσοι δεν έχουν πεθάνει, κοιμούνται.
Η ερώτησή σου δεν έχει απάντηση.
Είναι αδύνατον να απαντήσεις στο «πώς κοιμάται;» ένας άν-
θρωπος, γιατί θα πρέπει πρώτα να τον ξυπνήσεις και να ρωτή-
σεις τον ίδιο: «Με συγχωρείτε κύριε, μπορείτε να μου πείτε
πώς κοιμάστε;»
Μπορώ όμως να σας παρουσιάσω κάποιον
που υποφέρει από αϋπνία.
Η αϋπνία μπορεί να αφηγηθεί.
Ο ύπνος δεν μπορεί να αφηγηθεί.
Ο ύπνος όχι.
Μίλα αϋπνία!

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Καλησπέρα. Δεν μπορώ να κοιμηθώ.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Μπορείτε. Δεν θέλετε.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Δεν μπορώ.
Κάθε μέρα ξημερώνει στις 6 ακριβώς,
όταν αρχίζει
από την κουζίνα
να ανεβαίνει στο λαιμό μου
και να μπαίνει στα αυτιά μου
ο θόρυβος της Πατησίων
και από την κρεβατοκάμαρα
ο θόρυβος της 3ης Σεπτεμβρίου.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Ωραία. Τι είναι όμως η αϋπνία;
Πώς ορίζεται κατά τη γνώμη σας;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Είναι να φοβάσαι...

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Μη φοβάσαι...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

...και να μετράς μέσα στη νύχτα
τα βαριά
χτυπήματα
της καμπάνας,
από την οδό Επτανήσου.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Μην τα μετράς.

Ο θίασος κοιμάται όρθιος.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Είναι το βάρος του σώματος που απότομα αλλάζει πλευρό...
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μην αλλάξεις πλευρό. Ησυχία.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Είναι να πιέζεις τα βλέφαρά σου... Τρίβω τα βλέφαρά μου...
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μην τα πιέζεις. Μην τα τρίβεις. Σσστ.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Μετρώ προβατάκια, πίνω χαμομήλι, κάνω αναπνοές. Τι είσαι αϋπνία; Πάτωμά μου; Τοίχε; Ταβάνι μου; Σεντονάκια μου; Τι είναι η αϋπνία; «Όλα είναι ευάλωτα το ξημέρωμα. Τα σπίτια θαμπά. Δεν είναι ακόμα ορθά. Δεν είναι ακόμα ιδιοκτησία κανενός.» ¹ Τι είσαι αϋπνία; «Είναι να αισθάνεσαι τύψεις που εσύ ξαγρυπνάς ενώ οι άλλοι κοιμούνται...» ²
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Σσστ!
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Να, αυτό λέω.

1. Elma Mitchell, "Vulnerable", από την ποιητική συλλογή *People Etcetera: Poems New and Selected* (1987), μτφρ. Γιώργος Λαμπρόκος, «Ευάλωτα», περ. *Κοντέινερ* (εφ. *Ελευθεροτυπία*), Ιανουάριος 2011.

2. Χόρκε Λουίς Μπόρχες, «Δύο μορφές αϋπνίας», από τη συλλογή «Ο αριθμός», στο: *Άπαντα τα πεζά*, μτφρ. Αχιλλέας Κυριακίδης, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1981.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΚΤΟ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Μη λες.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Είναι να θέλεις να βυθιστείς στον ύπνο και να μην μπορείς να βυθιστείς στον ύπνο, είναι η φρίκη του να είσαι και να συνεχίζεις να είσαι...»³

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Μην είσαι.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Είναι το αβέβαιο ξημέρωμα»⁴
στην Αθήνα που ξυπνά.

3. *Αύτ.*

4. *Αύτ.*

Η ΜΥΡΤΙΣ

Χραπ!

«Η συμπαγής λευκή πόλη Ξυπνά.

Χραπ!

»Σιγά σιγά σκαρφαλώνει στον Υμηττό.

Χραπ!

»Στην Πεντέλη.

Χραπ!

»Στην Πάρνηθα.

Χραπ!

»Στον Καρέα.

Ανάμεσα στις πολυκατοικίες του Αγίου Σώστη και βορειότερα της Δάφνης και του Βύρωνα χάσκουν μικρά, ανεξήγητα κενά. Είναι τα προπολεμικά σπίτια που έχουν απομείνει και χάσκουν.»¹

Χραπ!

Στο Γεράνι, κάτω από την πλατεία Ομονοίας υπήρχε η ωραία βρύση.

Χραπ!

Οι κήποι του Γερανίου.

«Εκείνη την πρώτη σκεπαρνιά

Χραπ!

»Σοφοκλέους, Γερανίου και Μενάνδρου την ένωσε βαθιά η εύμορφη γειτονιά. Από 'κει άρχισε το κακό.

Χραπ!

»Της έκαναν εγχείριση και της έβγαλαν την καρδιά από μέσα της. Εκεί ήταν η καρδιά της. Όταν έθαψαν τη βρύση η καρδιά της Αθήνας σταμάτησε. Πεθάναμε από δίψα. Μέχρι τότε κάθε πρωί εκείνο το μέρος εγινότανε ανάστατο από τις φωνές.»²

1. Από το άρθρο/παρουσίαση του Δημήτρη Ρηγόπουλου, «Μοντερνισμός, το λάθος του 20ού αιώνα», εφ. *Καθημερινή*, 12/12/2010.

2. Από τη σύγχρονη έκδοση της εφημερίδας *Μικρός Ρωμιός*, φύλλο 160, Απρίλιος 2010, σελ. 11.

Ακολουθεί σύντομο, κυριολεκτικά αστραπιαίο ιντερμέδιο ηθογραφίας. Σα να μην έγινε ποτέ.

ΤΡΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝΑΛΛΑΞ	«— Στάσου να γεμίσω μια στιγμή κερά Γιώργαινα, μια στιγμή, γιατί έχω τη Βασιλικούλα άρρωστη. — Μα έχω αράδα κυρά Σταμάταινα. — Βρε, ασ' τη γυναίκα να γεμίση βρε. — Έχω αράδα. — Βρε, τράβα από 'δω. — Μωρή, θα σου βγάλω τα μαλλιά. — Άμε στο διάτανο παλιοκόριτσο.» ³
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Αυτά πρέπει να διορθωθούν. Η Ελλάδα αλλάζει. Θα αλλάξει. Και θα αλλάξει για πάντα. Θα κάνουμε την επανάσταση του αυτονόητου πριν μας πάρουν με τις πέτρες. «Θα μας πάρουν όλους, όλους, με τις πέτρες.» ⁴
Η ΜΥΡΤΙΣ	Μα δεν έχει πια πέτρες στην Αθήνα. Στην Αθήνα δεν βρίσκεις πια πέτρες, ούτε νερό, ούτε χώμα.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Περπατούσα στην άσφαλο, στη συμβολή των οδών Πανεπιστημίου και Πατησίων, κι όπως περνούσα στο απέναντι πεζοδρόμιο, και περπατούσα, συνέβη κάτι απίστευτο, αλλά συνέβη, Ένωσα ότι τα πόδια μου κολλούσαν στην άσφαλο και την ξεμάλιαζαν και την κατέστρεφαν.

3. *ό.π.*, σελ. 12.

4. Περίφημη φράση από απόσπασμα ομιλίας του Γιώργου Παπανδρέου στη Βουλή των Ελλήνων (4/6/2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΒΔΟΜΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Έσκαγε η άσφαλτος κάτω από τα πόδια μου
και περπατούσα
και την ξεμάλλιαζα...

Ο θίασος περπατά και εν συνεχεία πετά.

Δεν ήταν άσφαλτος πια,
δεν ήταν άσφαλτος,
από κάτω έβγαινε το σφάλμα,
σκιζόταν κι έβγαινε το σφάλμα από κάτω και φαινότανε το
χώμα, έβγαινε το χώμα, μετά έβγαινε το χώμα,
και μόλις πάτησα το χώμα,
έφυγε το βάρος,
έφυγε το βάρος με το χώμα,
άρχισα να γίνομαι ελαφριά,
πιο ελαφριά...
πιο ελαφριά...
πιο ελαφριά...
πιο ελαφριά...
άρχισα να πετάω...
να πετάω...
μέσα στην Αθήνα
να πετάω...
πάνω από το χώμα της Αθήνας
και μετά
ξαφνικά, απότομα,
έ-πε-σα.

Ο θίασος γκρεμίζεται.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	«Ο καιρός εκείνος πέρασε που Ξέρατε.» ⁵
Η ΜΥΡΤΙΣ	1996: Μαρόκο. Η σύνοδος του Μαρακές. Πρωθυπουργοί και υπουργοί απ' όλο τον κόσμο! Συμφωνία: ο πολιτισμός, οι φυσικοί πόροι, η πρόσβαση στην παιδεία, στην υγεία, η πρόσβαση στην ενέργεια, στο νερό μετονομάστηκαν από αγαθά σε υπηρεσίες, δηλαδή σε προϊόντα, δηλαδή σε εμπορεύματα.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μην ακούς εσύ. Εσύ να με κοιτάζεις. Για να ζω. Ζω από σένα. Κλείσε τ' αυτιά σου.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Θα μας πάρουν όλους με τις πέτρες.
Η ΜΥΡΤΙΣ	(Στον Πρωθυπουργό) Εσύ του χάρισες το νερό. Τώρα το νερό της Αθήνας του ανήκει. Του χάρισες το νερό. Μπορεί να το αγοράζει και να το πουλά. Μπορεί, άμα θέλει, να το κρύψει ή να το απαγορεύσει. Εσύ του χάρισες το νερό. Τώρα λοιπόν έχεις νερό; Μπορείς να μου δώσεις νερό; Έχω πέτρες. Έχεις νερό; Έχω πέτρες. Θέλεις πέτρες;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	(Στον Πρωθυπουργό) Κλείσε τ' αυτιά σου εσύ. Μην ακούς εσύ. Εγώ ζω από τα μάτια σου. Από την έλξη των ματιών σου. Απ' αυτό ζω.

Προβολή βίντεο. Εικόνες μεγάλων ηγετών.

5. Στίχος του Μανόλη Αναγνωστάκη από το ποίημα «Θεσσαλονίκη, Μέρες του 1969 μ.Χ.», στο συλλογικό έργο *Δεκαοχτώ κείμενα*, α' έκδ. 1970, επανέκδ. Αθήνα: Κέδρος, 1994.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΒΔΟΜΟ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Τραγούδι: «Μπροστά στην αγάπη σου»

(Μουσική-στίχοι: Σπήλιος Μεντής / Ερμηνεία: Τζένη Βάνου)

«Μπροστά στην αγάπη σου καίω κεριά ταπεινά την καρδιά μου
και τάμα κρεμώ τα όνειρά μου και τη σιωπηλή μου χαρά.
Και σ' ευχαριστώ για τον πόνο που κλαίω μαζί και μεθάω,
καμιά χάρη δεν σου ζητάω μια κι έχω ελπίδας φτερά.
Το θάμπος της άνοιξης είδα και των αστεριών τη μαγεία
στο δάσος χρυσήν ηλιαχτίδα και των βουνών τη σιωπή.
Και μπρος στην εικόνα σου καίω λαμπάδα την έρμη ζωή μου
κι ας κλείνω βαθιά στην ψυχή μου νεκρό το πικρό μου φιλί.»

Ο ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Καλησπέρα. Είμαι η γυναίκα με το χώμα διότι σ' αυτή τη σακούλα υπάρχει χώμα. Δεν είμαι από την Αθήνα. Είμαι ξένη. Θα σας διηγηθώ λόγιες ιστορίες της υπαίθρου.

«Ο ορεσίβιος και ο παραθαλάσσιος γαΐδαρος: Αυτά τα δύο είδη δεν μοιάζουν σε τίποτα μεταξύ τους. Ο ορεσίβιος είναι γαϊδούρι με όλη τη σημασία της λέξης. Είναι μονίμως φορτωμένος σοβαρά φορτία: μπάζα, τσουβάλια και άλλα βάσανα. Ο άλλος, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στα θέρετρα, έχει καταντήσει καρνάβαλος. Βέβαια, από τη στιγμή που κουβαλά στα καλντερίμια τουρίστριες είναι πολύ φυσικό να ποζάρει σε καρτ ποστάλ και σε φλας. Είναι αμφίβολο αν θα δέχονταν ποτέ να φορτωθεί μπάζα και άλλα σοβαρά φορτία. Το ότι την έχει ψωνίσει επιβεβαιώνεται σε πόζες και στάσεις ανφάς, όπου το ζώο γελάει και διακρίνεται εμφανώς ένα τεράστιο δόντι χρυσό και μια αστραφτερή οδοντοστοιχία. Ο γαΐδαρος αυτός διακρίνεται για τις διαστροφές και τις παρεκκλίσεις του. Έτσι, όταν το άλογο ανυποψίαστο τρώει στο σταύλο του άχυρο, ο παραθαλάσσιος γαΐδαρος εμφανίζεται με το λουλακί χαμόγελο και την αστραφτερή οδοντοστοιχία που είπαμε, όπως επίσης με καραμέλες και ζάχαρες: "Θα πάθουν τα δόντια σου τερηδόνα με τα τριφύλλια και τα σανά και θα σαπίσουν τα ούλα σου αν δεν τα απολυμαίνεις με κλώρια" λέει στο άκακο άλογο, που πείθεται τελικά να δοκιμάσει λικέρ και οιοπνεύματα. "Ωραίο το κλώριο" λέει το άλογο και ο γαΐδαρος χαμογελά διαβολικά. Το αλκοόλ αυξάνεται καθ' οδόν και στο τέλος αυτής της μοιραίας οδού και της κατηφόρας το θύμα, το άλογο, καταντάει στουπί στο μεθύσι, σφουγγάρι, ράκος ηθικής συνειδήσεως. Όταν πια το άλογο στερηθεί κάθε καταλογισμού και αντίστασης, το γαϊδούρι πετάει τη μάσκα του και εμφανίζει την ακόλαστη φύση του στο θύμα του, με αποτέλεσμα το μουλάρι. Το μουλάρι. Το οποίο είναι σημείο και τέρας του πολιτισμού και τεκμήριο της πρόστυχης φύσης του γαϊδάρου. Λένε πως στα πανάρχαια χρόνια η εξουσία είχε περάσει στα χέρια αυτού

του παραθαλάσσιου γαϊδάρου. Οι υπήκοοι υπέφεραν αφόρητα βάσανα από τα καπρίτσια του άρχοντα. Η διοίκηση ήταν διεφθαρμένη και φαύλη. Ο πρώτος μεγάλος ξεσηκωμός σημειώθηκε όταν ο γαϊδαρος απαίτησε από τα ζώα να φορούν σαμάρι ενώ ο ίδιος θα ήταν στεφανωμένος και ξεσαμάρωτος. Για να μη λέμε πολλά και ανώφελα, η κυβέρνηση έπεσε όταν ο κόσμος κουράστηκε να τρέχει σαμαρωμένος.»¹

Επαναστάτησαν όλοι...

επειδή έσπαζε η σπονδυλική τους στήλη στα δύο
και πλήγιαζαν τα πόδια τους
και τα κόκκαλά τους τσακίστηκαν
και ξεράθηκε από τη δίψα η γλώσσα τους
και τα πνευμόνια τους και η ψυχή τους είχαν πρηστεί
και μελάνιασαν από το κρύο και την ανέχεια και την κοροϊδία
και τις προσβολές και τους εξευτελισμούς
και δεν είχε μείνει τίποτε άλλο να φάνε εκτός από
γαϊδουράγκαθο.
Και δεν τους είχε μείνει τίποτε άλλο να υπερασπιστούν εκτός
από το πετσί τους.²
Και δεν άντεχαν άλλο.
Τότε!

1. Γιώργος Βασιλάκος, «Ιστορίες με ωραία διδάγματα», από τη συλλογή, *Όμηροι των σκιών*, Αθήνα: Ύψιλον, 2011.

2. Η φράση παραπέμπει στο τραγούδι "As est la Cosa" του αργεντίνικου hip-hop συγκροτήματος Actitud Maria και αναφέρεται στα γεγονότα που ακολούθησαν τη χρεωκοπία της Αργεντινής. Περιέχεται στο ντοκιμανταίρ του Αργεντινού σκηνοθέτη Fernando Solanas *Memorias del saqueo* (2004), όπου περιγράφεται η πορεία της Αργεντινής προς το ξεπούλημα, τον εξευτελισμό και τη χρεωκοπία εξαιτίας των χειρισμών της πολιτικής της ηγεσίας.

Η ΕΛΞΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Τότε. Αυτά ανήκουν στο τότε. Δεν θα γυρίσουμε στο τότε.
Σήμερα! Η έλξη της Αθήνας!

Μουσική

Η έλξη της Αθήνας είναι κάτι το αξιοθαύμαστο και την ίδια στιγμή ανεξήγητο. Από πού προέρχεται αυτή η έλξη; Πού βρίσκεται το κέντρο της Αθήνας; Ο πυρήνας; Πού αισθάνεστε ασφαλείς; Πείτε μου πώς μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός ότι μια ανθρώπινη μάζα που διαρκώς πληθαίνει, έλκεται από ένα τσιμεντένιο καμίνι; Θέλετε να είστε ο ένας δίπλα στον άλλον;

Η ΜΥΡΤΙΣ

Όσο πληθαίνουμε τόσο πιο ζεστά είναι εδώ.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Και τόσο πιο βρομερά είναι.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Θέλετε να είστε στα ζεστά; Αναζητήστε το κέντρο.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Το κέντρο μετατοπίζεται.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Κάνει ζέστη βαθιά ως τη νύχτα, τ' άστρα πετάνε σκνίπτες, πίνω
άγουρες γκαζόζες και διψώ.»¹

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Θέλετε ασφάλεια; Να μην κινδυνεύετε να σας πετάξουν καμιά
μολότοφ;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Ο ουρανός. Εμένα με φοβίζει ο ουρανός, γίνεται
μωβοκόκκινος, έχει ένα περίεργο χρώμα τη νύχτα.

1. Γιώργος Σεφέρης, «Γράμμα του Μαθιού Πασκάλη» (1928), *Ποιήματα*, Αθήνα: Ίκαρος 2007.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Εμένα δεν με φοβίζει.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ούτε κι εμένα με φοβίζει.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Πού αισθάνεστε ασφαλείς; Μη φοβάστε. Πού είναι το κέντρο; Γύρω-γύρω από την Αθήνα έχει βουνά. Την Πεντέλη, την Πάρνηθα και τον Ύμηττό. Από την άλλη μεριά θάλασσα. Τοπογραφικά κάπου θα πρέπει να βρίσκεται το κέντρο. Ένα σημείο που απέχει το ίδιο από τα τρία βουνά και τη θάλασσα.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Πάλι μετατοπίζεται το κέντρο.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Τι θέλουν όλοι αυτοί που λένε πως βρίσκονται στην Αθήνα ή στον Πειραιά; Ο ένας έρχεται από Σαλαμίνα και ρωτάει τον άλλο μήπως "έρχεται εξ Ομοιοίας". "Όχι έρχομαι εκ Συντάγματος" απαντά κι ειν' ευχαριστημένος "βρήκα το Πάννη και με κέρασε ένα παγωτό". Παράξενος κόσμος που λέει πως βρίσκεται στην Αττική και δε βρίσκεται πουθενά.»²

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Σας αρέσει να νιώθετε το βάρος των άλλων; Σας αρέσει να αφήνετε το βάρος σας πάνω στους άλλους; Αναπνεύστε.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Οι ουρανοξύστες της Νέας Υόρκης δε θα γνωρίσουν ποτέ τη δροσούλα που κατεβαίνει στην Κηφισιά.»³

2. Γιώργος Σεφέρης, «Με τον τρόπο του Γ.Σ.» (1936), *ό.π.*

3. Γιώργος Σεφέρης, «Γράμμα του Μαθιού Πασκάλη», *ό.π.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Η ΜΥΡΤΙΣ	Μετατοπίζεται. Μετατοπίζεται.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	«Μας ερήμωσε η ζωή κι οι αττικοί ουρανοί κι οι διανοούμενοι που σκαρφάζουν στο ίδιο τους κεφάλι και τα τοπία που κατάντησαν να παίρνουν πόζες από την ξεραϊλα κι από την πείνα.» ⁴
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Βρείτε ένα μέρος όπου αισθάνεστε ασφαλείς.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Στο Mall αισθάνομαι ασφαλής...
Η ΜΥΡΤΙΣ	Είναι πολύ ωραία στο Mall. Νομίζεις πως δεν ζεις στην Ελλάδα, πως είσαι κάπου στην Ευρώπη.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Το Mall είναι αυθαίρετο. Θα το γκρεμίσουν;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μη φοβάστε. Κανείς δεν θα το γκρεμίσει.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Φοβόμαστε.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Να μην το γκρεμίσουν. Εδώ αισθάνομαι ασφαλής. Και σαν πολίτης ασφαλής.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Δεν μπορεί από τη μια στιγμή στην άλλη να σου έρθει μια μολότοφ.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Δεν μπορεί ο καθένας να μου πετάξει μια μολότοφ.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Προσοχή! Μια μολότοφ μπορεί να σου έρθει από 'κει που δεν το περιμένεις. Ο καθένας μπορεί να σας πετάξει μια μολότοφ.

4. Αίτι.

Η ΜΥΡΤΙΣ	Όχι. Εδώ δεν μπορεί. Εδώ είναι ένα ζεστό κουκούλι.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Ναι. στο Mall δεν μπορούν να πλασάρουν ναρκωτικά στο παιδί μου.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Το κέντρο μετατοπίζεται πάλι. Ανάλογα με το πού θα πας στην Αθήνα έχεις την αίσθηση πως είσαι σε άλλη πόλη. Αν πας στην Ευριπίδου θα νιώσεις πως είσαι στη Μέση Ανατολή. Στο Mall νομίζεις πως είσαι στην Αμερική. Δηλαδή πειράζει που με έλκει περισσότερο η Νέα Υόρκη από την Καμπούλι; ⁵
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Εσύ γιατί θέλεις να μάθεις πού είναι το κέντρο της Αθήνας; Θέλεις να πας;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Εγώ δεν χρειάζεται να μάθω. Και δεν χρειάζεται να πάω. Εσείς πρέπει να ξέρετε. Για να μάθετε την ιστορία σας. Ποιοι είστε στην πραγματικότητα.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Εσύ τι είσαι;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Θα τα πούμε αργότερα αυτά.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Εσύ τι ακριβώς είσαι;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ & Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Σε παρακαλώ, μη δημιουργείς πρόβλημα τώρα. Δεν υπάρχει λόγος.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Θα τα πούμε αργότερα.

5. Φράσεις από συνεντεύξεις πολιτών που περιέχονται στο άρθρο-ρεπορτάζ της Ντίνας Δασκαλοπούλου: «Πάρκα vs malls» περ. Έψιλον (εφ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία), 4/10/2009, σσ. 38-48.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΝΑΤΟ

Η ΜΥΡΤΙΣ	Όχι, τώρα να τα πούμε. Γιατί γελάς; Γιατί γελάς;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ & Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Σε παρακαλώ, ας φύγουμε. Έλα να φύγουμε.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Καλά λέει. Εσύ γιατί γελάς;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Ηρεμήστε. Σας παρακαλώ, ηρεμήστε. Έχετε χάσει την ψυχραιμία σας. Χρειάζεστε χρόνο.
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Ελάτε, πάμε να φύγουμε.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Όχι, να μας πει ποιος είναι και γιατί τα λέει αυτά τόση ώρα.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Πες τι είσαι εσύ!
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Εν πάση περιπτώσει... Κρίμα... Κυρίες και κύριοι ας διακόψουμε για λίγο. Για να επανέλθει η ηρεμία. Όλα χρειάζονται το χρόνο τους.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Να πεις ποιος είσαι και τι ρόλο βαράς.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Δεν θα ήθελα να διακόψω τώρα οριστικά την παράσταση. Δεν είναι μέσα στις προθέσεις μου. Αυτό δεν θα είναι καλό για κανέναν.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Δεν σας συμφέρει. Δεν συμφέρει κανέναν σας.
Αυτό θα σημαίνει χρεωκοπία.
Αν και είμαι σίγουρος
πως εσείς είστε όλοι προετοιμασμένοι για τα χειρότερα.
Έχετε αντοχές,
Σας βοηθά ο φόβος. Και η ελπίδα.
Τόσο καιρό μετράτε τις ώρες,
τις ημέρες,
τις εβδομάδες.
Κάνετε υπομονή και δεν μιλάτε.
Θα είναι κρίμα να μη δείτε το τέλος.
Αυτό που χρειάζεστε είναι λίγη περισσότερη απόσταση.
Χρειάζεστε ένα ηλεκτροσόκ.
Διάλειμμα!

ΤΕΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

*Ο θίασος εκτελεί εργασίες τακτοποίησης
και καθαριότητας στο χώρο.*

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Όλα τα ζώα είναι όμορφα, ακόμα και τα ποντίκια... (Στον Πρωθυπουργό) Σε πιστεύω. Όρμα, σε πιστεύω. Δεν βλέπω. Θέλω μόνο ν' ακούω.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Καλησπέρα. Είμαι ο πρωθυπουργός. Ιατρός, Παντοτινός.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Νομίζεις.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Θέλω να σας χαρίσω μέσα απ' την ψυχή μου τη μνήμη του ηλεκτροσόκ. Εγώ, ως πρωθυπουργός-ιατρός, εισήγαγα το ηλεκτροσόκ. Αρχικά στο Δρομοκαϊτειο και ύστερα στον υπόλοιπο πληθυσμό μέχρι και σήμερα. Το ηλεκτροσόκ πραγματικά δεν προκαλεί σωματικό πόνο. Να! Βλέπεις; Πόνεσες;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Προκαλείς αέρα.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Ορίστε. Δεν προκαλεί πόνο. Μόνο φόβο.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Είναι σαν την τσιμεντοκολόνα.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Εγώ, αν δεν είχα κάνει ηλεκτροσόκ, δεν θα ήμουνα καλά τώρα.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Δημιουργείς αέρα! Ααα... Οι πρωθυπουργοί δημιουργούν τον αέρα!

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μήπως υπερβάλλετε λίγο;
Η ΜΥΡΤΙΣ	Αα... Οι άνθρωποι κάνουν πως δεν καταλαβαίνουν, κι εσύ τους πετάς πάνω στο πρόσωπο αστραπές και βροντές!
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Να! Πάλι δεν πόνεσες! Μόνο τρόμαξες. Το ηλεκτροσόκ λοιπόν δεν προκαλεί σωματικό πόνο. Εντούτοις, προκαλεί έντονο φόβο και αποστροφή, γι' αυτό και συνηθίζετε να το ενοχοποιείτε για διάφορες, πραγματικές ή φανταστικές, ενοχλήσεις που νιώθετε. Στην ίδια πλάνη πέφτετε όλοι.
Η ΜΥΡΤΙΣ	Δηλαδή εσύ φέρνεις καταιγίδες...
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Μπορεί. Τώρα όμως θέλω να σας πω μια ιστορία. «Το 1945 λοιπόν, ο πληθυσμός στο Δρομοκαΐτειο ήταν πολύ μειωμένος διότι, αφού όλοι οι άνθρωποι στην Αθήνα πέθαιναν απ' την πείνα, βέβαια οι άρρωστοι πεθαίνανε σε πολύ μεγαλύτερες αναλογίες. Εκείνο που μας βοήθησε πάρα πολύ ήταν το ηλεκτροσόκ.» ¹
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Εγώ, αν δεν είχα κάνει ηλεκτροσόκ, δεν θα ήμουνα καλά τώρα.
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	«Θυμάμαι λοιπόν το πρώτο μηχάνημα ηλεκτροσόκ που κάναμε με τον Γεωργούλα που ήταν μηχανικός.

1. Ολόκληρη η σκηνή αυτή με το ηλεκτροσόκ είναι βασισμένη σε σύνθεση αποσπασμάτων από αφήγηση ψυχιάτρου, η οποία περιέχεται στο: Μαρία Φαφαλού, *Ιερά Οδός 343, Μαρτυρίες από το Δρομοκαΐτειο*, Αθήνα: Κέδρος, 1995, σσ. 185-186.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΚΑΤΟ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ξεκινήσαμε παιδιά,
στο κέντρο της Αθήνας,
να παίξουμε και να φτιάξουμε ραδιόφωνα.
Η ιστορία ξεκίνησε δηλαδή τότε,
πώς να σας πω,
μ' έναν τρόπο τελείως
παιδικό.
Φίλες και φίλοι,
έφηβος όταν ήμουνα
είχα δει, θυμάμαι μέσα στο σκοτάδι,
ένα βράδυ
εκεί που κοιμόμασταν,
μια ξαδέρφη μου η οποία έβγαζε το κομπινεζόν της...
νά τα μάτια μου εμένα!
Έβγαζε το κομπινεζόν της και καθώς το έβγαζε
έκανε τοπικό ηλεκτρισμό.
Νόμιζα τότε ότι έκανα μεγάλη ανακάλυψη και λέω:
παράγει ηλεκτρισμό ο εγκέφαλος.
Άρχισα λοιπόν να διαβάζω,
[για] να βεβαιωθώ ότι υπάρχει τέτοια πιθανότητα
να παράγει ηλεκτρισμό ο εγκέφαλος.
Το '47 παρέλαβα.
Εξελέγην.
Παρέλαβα χάος.
Ως διοίκηση επέφερα αποτέλεσμα με το ηλεκτροσόκ.
Είχα φτάσει να κάνω στο Δρομοκαϊτειο το ρεκόρ πλέον
–γιατί ήμουνα νέος και ήθελα να κάνω και ρεκόρ!–
των σαράντα ηλεκτροσόκ
την ώρα.»²

2. Αύτ.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Αυτός ο άνθρωπος πηγαίνει κλαίγοντας,
Κανείς δεν ξέρει να πει γιατί.
Κάποτε νομίζουν πως είναι οι χαμένες αγάπες,
Σαν αυτές που μας βασανίζουν τόσο.
Στην ακροθαλασσιά με τα γραμμόφωνα.

Οι άλλοι άνθρωποι φροντίζουν τις δουλειές τους,
Ατέλειωτα χαρτιά, παιδιά που μεγαλώνουν.
Γυναίκες που γερνούνε δύσκολα.
Αυτός έχει δυο μάτια σαν παπαρούνες,
Σαν ανοιξιότικες κομμένες παπαρούνες,
Και δυο βρυσούλες στις κόχες των ματιών.

[...]

Άλλοι τον άκουσαν να μιλά μοναχό καθώς περνούσε.
Για σπασμένους καθρέφτες πριν από χρόνια.
Για σπασμένες μορφές μέσα στους καθρέφτες.
Που δεν μπορεί να συναρμολογήσει πια κανείς.
Άλλοι τον άκουσαν να λέει για τον ύπνο.
Εικόνες φρίκης στο κατώφλι του ύπνου.
Τα πρόσωπα ανυπόφορα από τη στοργή.

Τον συνηθίσαμε είναι καλοβαλμένος και ήσυχος.
Μονάχα που πηγαίνει κλαίγοντας ολοένα.
Σαν τις ιτιές στην ακροποταμιά που βλέπεις απ' το τρένο.
Ξυπώντας άσχημα κάποια συννεφιασμένη αυγή.

Τον συνηθίσαμε, δεν αντιπροσωπεύει τίποτε.
Σαν όλα τα πράγματα που έχετε συνηθίσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΚΑΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Και σας μιλώ γι' αυτόν γιατί δε βρίσκω τίποτε
που να μην το συνηθίσατε.
Προσκυνώ.»³

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Σεφέρης.
Συνεχίζω.
«Το δύσκολο ήταν η πρώτη φορά.
Τότε, το '45-46 μιλάμε, αμέσως μετά την Κατοχή,
ο υποδιευθυντής, ο Αθανασάκος,
βρήκε έναν άρρωστο ο οποίος ήταν εγκαταλελειμμένος
από όλους,
τον Παρασκευά.
"Γάρε τον Παρασκευά", μου είπε.
Και πρότεινε να δοκιμάσουμε σ' αυτόν,
ο οποίος
κι αν μας τύχαινε κάποιο ατύχημα
δεν θα μπορούσε να βρεθεί κανένας
ο οποίος να μας δημιουργήσει πρόβλημα.
Και έτσι δοκιμάσαμε το πρώτο ηλεκτροσόκ
σ' αυτόν.
Δοκιμάσαμε λοιπόν το πρώτο ηλεκτροσόκ
στον Παρασκευά.
Φυσικά εγώ έπρεπε να πατήσω το κουμπί,
να δώσω το ηλεκτροσόκ.
Του έδωσα μια πολύ μικρή δόση.
Μέσα το εργαστήριο ήταν γεμάτο από κόσμο που
περίμενε να δει:
Θα γίνει ηλεκτροσόκ; Δεν θα γίνει ηλεκτροσόκ;
Και πάτησα το κουμπί.
Τίποτα.

3. Γιώργος Σεφέρης, «Αφήγηση», *Ημερολόγιο Καταστρώματος Α'* (1940),
συγκεντρωτική έκδοση: *Ποιήματα*, Αθήνα: Ίκαρος, 2007.

Ο άρρωστος δενμίλαγε φυσικά από ετών,
ήταν εγκαταλελειμμένος,
πατάω δεύτερο κουμπί, τίποτα.
Εν τω μεταξύ,
πριν να πατήσω τρίτο,
γυρίζω γύρω μου,
ούτε οι μισοί δεν είχαν μείνει!
Φοβόντουσαν –μην και πεθάνει ο άνθρωπος–
να πούνε ότι παρευρέθησαν
και δεν με σταμάτησαν.
Πατάω τρίτο κουμπί,
έδωσε λίγο ρεύμα
και σταμάτησε.
Ε, τότε μείναμε με τον Αθανασάκο
οι δυο μας.
Οι άλλοι φύγανε.
Εγώ, τόλμησα!
Ύστερα πάτησα συνέχεια το κουμπί
μέχρι που έκανε τον επιληπτικό παροξυσμό.
Γιατί δεν είχε λειτουργήσει όμως με την πρώτη;
Κάναμε έρευνες,
ψάξαμε να βρούμε πού ήταν το πρόβλημα.
Τελικά βρήκαμε ότι το πρόβλημα ήταν οι νοικοκυρές
που άναβαν όλες μαζί τις κουζίνες τους στην Αθήνα το πρωί,
την ίδια ώρα.
Εκείνη την εποχή το ρεύμα στην πόλη της Αθήνας
στις 11 με 12 η ώρα που δούλευαν τις κουζίνες
δεν ήταν 220 βολτ.
Μετά το μετρήσαμε
και το βρήκαμε γιατί δεν δίνουμε αρκετό ρεύμα.
Βρήκαμε ότι τα βολτ της Αθήνας δεν ήταν σταθερά
λόγω του μαγεϊρέματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΚΑΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Λύσαμε το πρόβλημα και μετά, ξέραμε.
Μετράγαμε κάθε φορά πόσο είναι το ρεύμα της
Αθήνας σε βολτ
για να ξέρουμε πόσο θα δώσουμε στους αρρώστους!
Ένα σωρό δυσκολίες.
Εντούτοις όμως, επέτυχε.
Ο Παρασκευάς έγινε καλά, βρήκε το όνομά του,
βρέθηκε ότι είναι από το Άργος Ορεστικόν, βρέθηκαν κι οι
συγγενείς του.
Ο άνθρωπος εκκυκλοφόρησε στην Αθήνα!»⁴

Κι εγώ, αν δεν είχα κάνει ηλεκτροσόκ, δεν θα ήμουν καλά
τώρα. Μου 'καψε τα κακά κυκλώματα. Όπως μου είπε κι ο
πρωθυπουργός:
«Ελένη μου, μ' αυτόν τον τρόπο
καταργούνται τα κακά κυκλώματα.
Τα καλά κυκλώματα ζωοποιούνται και επιζούν.
Δεν μπορούσα να το καταλάβω εγώ στην αρχή αλλά
τώρα το διαπιστώνω...
Χημικά εργοστασιάκια είμαστε!»⁵

4. Από το: Μαρία Φαφαλιού, *ό.π.*

5. Από προφορική μαρτυρία νοσηλευόμενου στο Δρομοκαΐτειο, *ό.π.*, σελ 186.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Όλα αυτά ανήκουν στο παρελθόν της Αθήνας,
Μας διαφεύγουν.
Μας ξεγλιστρούν.
Είναι αδύνατον να τα ξαναζήσουμε.
Όμως, απόψε το βράδυ, κάτι μπορεί να νιώσουμε.
Να μια κυρία που επιμένει στο τότε, στο κάτι, στο κάπου.
Έχει δικαίωμα κι αυτή να μιλήσει.
Μίλα «τότε»!

Σκοτάδι

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

«Άναψε ένα κερί, άναψε δεύτερο κερί, άναψε και τρίτο κερί.
Τώρα έχουν ανάψει όλα τα κεριά. Ιδού η νύχτα της Αθήνας.
Ιδού η νύχτα της Αθήνας μέσα στα νεκροταφεία που τοποθετούν τους νεκρούς τους σε ταφικές πολυκατοικίες. Ο ένας πάνω στον άλλον. Γιατί η ανάγκη να θάβουν τον έναν πάνω στον άλλον είναι μια μεγάλη ανάγκη. Τοποθετούνται οι νεκροί και λένε οι ζωντανοί: Εδώ βρίσκεται ο πατέρας μου, ο παππούς σου, η θεία σου, η γιαγιά σου λένε οι ζωντανοί στα παιδιά τους. Σε ποιον όροφο; Η νύχτα της Αθήνας δεν έχει άστρα, όπως η νύχτα του χωριού. Στο χωριό οι νεκροί αναλήφθηκαν, δεν έχουν καφάσινα ταβάνια, πέρασαν στο χώμα, πέρασαν στα ποτάμια, πέρασαν στα δέντρα, πέρασαν στον αέρα αυτοί είναι οι άπειρες λάμπες του θόλου, αυτοί είναι ο έναςστρος φωτεινός ουρανός. Στην Αθήνα δεν έχει άστρα η νύχτα τους γιατί πλέον δεν έχουνε αναπαυμένους... μόνο πεθαμένους.»¹
Γι' αυτούς, δεν τέλειωσε ποτέ η ασφυξία της Κατοχής.

Η ταιμεντοκολόνα που κρέμεται πάνω από τη σκηνή φωτίζεται.

1. Γιώργος Βασιλάκος, «Οι άπειρες λάμπες του θόλου», από τη συλλογή, *Υπαιθριοι στοχασμοί και φαινόμενα*, Κοζάνη/Αθήνα: Θεραπευτήριο Ν. Σπινάρη/ Εκδόσεις Εντροπία, 2002, σελ. 62.

ΚΑΤΟΧΗ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ

Η ΜΥΡΤΙΣ	Παναγία μου!
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μη φοβάστε. Δεν ήρθε ακόμα η ώρα. Σηκωθείτε! Σηκωθείτε αγαπητή μου! Η Κατοχή! Η ιστορία σας. Αφηγηθείτε την. Δεν βλέπω. Ακούω. Μίλα παρελθόν!
Η ΜΥΡΤΙΣ	«Στην Κατοχή κανείς Αθηναίος δεν εγνώριζε εάν το βράδυ θα επέστρεφε εκ της εργασίας του στο σπίτι του... και κανείς δεν εγνώριζε αν την επομένη θα εξήρχετο απ' αυτό ζωντανός. Ήταν καθημερινή η αναμονή μιας δυστυχίας. Η απτία του άγχους αυτού δεν ήταν ολότελα συνειδητή για τους πολλούς... και τώρα δε διατηρούμε απ' αυτό παρά μίαν ανάμνηση αόριστης οδύνης. Τίποτε δεν ήταν πιο οδυνηρό από το αόριστο... το αόριστο, εξακολουθητικό, και διάχυτο αυτό άγχος...» ¹ «Το σπίτι μας στην Αθήνα μέχρι το 1940 ήταν παράδεισος από τη χαρά. Και ξαφνικά όλα σταμάτησαν. Το σπίτι μας έγινε τάφος. Έξω στο δρόμο περπάταγες στην Αθήνα κι έβλεπες κάθε πενήντα μέτρα νεκρό, πεθαμένο κάτω στο χαντάκι. Είχες ένα κοστούμι, είχες ένα ζευγάρι ρούχα, είχες κάποιο ρούχο, το 'διδες έξω κι έπαιρνες λάδι ή καρπό και ζούσες. Ενώ αν δεν είχες...» ²
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Ενώ αν δεν είχες, πέθαινες. Πέθαιναν; Γιατί δεν το λες; Πέστα πιο γρήγορα.

1. Προφορική μαρτυρία, στο: Μαρία Φαφαλιού, *Ιερά Οδός 343, Μαρτυρίες από το Δρομοκαΐτειο*, Αθήνα: Κέδρος, 1995, σελ. 149.

2. Προφορική μαρτυρία, στο: Μαρία Φαφαλιού, *ό.π.*, σσ. 157-158.

Η ΜΥΡΤΙΣ

«Η πείνα μας έριξε άρρωστους στο στρώμα. Κάθε μέρα πεθάνανε τέσσερις πέντε. Εκεί που καθόμασταν στο κρεβάτι λέγαμε τα παιδιά “πες χαιρετίσματα στους δικούς μου” και πεθάνανε. Στην αρχή μείναμε άταφοι στα πεζοδρόμια της Αθήνας κι ύστερα πέρασαν κάρρα των σκουπιδιών στην οδό Σταδίου, στην οδό Σόλωνος και μας μάζευαν βρώμιους. Κατά χιλιάδες πολλές λιγοστεύαμε και κανείς δε μας μέτραγε.»³
Έπαθαν απάθεια.

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ
ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Αυτά τα θυμάμαι κι εγώ. Ήταν πριν διοικήσω. Ήμουν νέος ιατρός τότε και όλοι μου ζητούσαν διαγνώσεις.
«Εξόν από το πλήθος των τυπικών ψυχονευρώσεων, που αναπτύχθηκαν μετά την Κατοχή του Γκύζη, την Κιαισαριανή και άλλες περιοχές, μπορεί κανείς να διαπιστώσει σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού, στην Κυψέλη, την Αχαρνών, την Πατησίων, το Παγκράτι, ελαφρά ψυχοσωματικά σύνδρομα με τρόπο των άκρων, άφθονη εφίδρωση, ανασκιρτήματα σε λίγο πιο έντονα ερεθίσματα, ευσυγκινησία... Ακόμα νομίζουμε ότι έχει συντελεσθεί μια πιο καθολική μεταβολή σε ολόκληρο τον πληθυσμό, που έχασε το αυθόρμητό του γέλιο και έμαθε να δέχεται τα γεγονότα με μεγαλύτερη απάθεια...»⁴

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Απάθεια;
Είστε απαθείς; Μη φοβάστε.
Τι σημαίνει απάθεια;
Απάθεια κατά τη γνώμη μου σημαίνει απουσία φόβου.
Θα σας αποκαλύψω μια προσωπική μου εμπειρία:
Πριν από χρόνια δούλευα σε συνθήκες εξαιρετικά δύσκολες.

3. Αύτ.

4. Από τα αρχεία του Δρομοκαϊτείου, στο Μαρία Φαφαλιού, *ό.π.*, σσ. 151-152

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Η όλη υπόθεση απαιτούσε από μένα υπέρβαση.
Έπρεπε να ξεπεράσω τις ηθικές μου αναστολές.
Εγώ αδυνατούσα να ανταποκριθώ. Ένωθα αδύναμος,
Ανεπαρκής.
Αυτά ακριβώς τα συναισθήματα μπλόκαραν την
αποτελεσματικότητά μου.
Ήταν εφιάλτης αλλά βούτηξα στον εφιάλτη. Μηδένισα.
Και μέσα σε επτά μήνες έπαψα να αισθάνομαι δυσφορία.
Μπορούσα να αντιμετωπίσω το στιδήποτε.
Όσο κι αν αυξάνονταν οι απαιτήσεις, εγώ ήμουν εκεί γι' αυτές.
Αυτό ήταν αποκαλυπτικό και για μένα τον ίδιο.
Όσο περιόριζα τις αναστολές μου τόσο αυξάνονταν
οι δυνατότητές μου.
Η απάθεια λοιπόν δεν είναι απαραίτητα κάτι κακό.
Σημαίνει απόσταση από τα γεγονότα. Σημαίνει σταθερότητα,
σημαίνει ψυχραιμία.
Οι Άγγλοι ναυτικοί στην καταστροφή της Σμύρνης
παρακολουθούσαν από την κουπαστή του πλοίου τους
τα γεγονότα
στις πέντε το απόγευμα.
Ήταν η ώρα του τσαγιού και άνοιξαν δυνατά τη μουσική.
Αλλιώς, τι έπρεπε να κάνουν;
Να βούλιαζαν κι αυτοί;
Ας επιστρέψουμε όμως στην Κατοχή.
Οι ερωτευμένοι τι έκαναν στην Κατοχή;
Έχω ακούσει ότι σε περιόδους πολέμου
ο έρωτας φουντώνει.
Τα κορμιά ζητούν παράφορα το ένα το άλλο.

Η ΜΥΡΤΙΣ

Αυτό είναι ένστικτο, παρόρμηση. Εγώ ξέρω μια ιστορία για
έναν έρωτα, για ένα ζευγάρι. Ήταν πολύ ερωτευμένο.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Μιλήστε μας, παρακαλώ, για 'κείνο το ζευγάρι. Παρακαλώ. Με εκείνη την παλαιά σας γλώσσα που τόσο αγαπώ. Τι έκανε εκείνη;
Η ΜΥΡΤΙΣ	«Εκείνη, την 7/9/1943, κατόπιν αεροπορικού βομβαρδισμού υπέστη εγκεφαλική διάσεισιν και ρινορραγίαν. Έκτοτε κεφαλαλγία μετ' ιλίγγων, [...] καθώς και συνεχείς φόβοι επικείμενης αεροπορικής επιδρομής, συνεπεία των οποίων επεζητεί διαρκώς να απομακρυνθεί εκ του Πειραιώς ένθα έλαβε χώραν ο βομβαρδισμός. Βαθμηδόν παρετηρείτο γενικότερα αλλοίωσις της συμπεριφοράς της; επεθύμει την μόνωσιν, απέφευγε τας συναναστροφάς με τα αγαπητά της πρόσωπα, κατέστη περίλυπος. Κατέστη περίλυπος.» ⁵
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Εκείνος τι έκανε;
Η ΜΥΡΤΙΣ	«Ηργάσθη ως λογιστής επί μίαν δεκαετίαν, απολυθείς λόγω καταργήσεως της θέσεώς του. Απολυθείς, Υποφέρων οικονομικώς πάντοτε. Τύπος κλειστός, ευγενής, πρᾶος, εργατικός και αισιόδοξος. Το 1939 γάμος εξ έρωτος. Τέκνα 2, θήλεια. Ο γάμος ατυχής. Μετά την Κατοχή παρουσίασεν απότομον μεταβολήν του χαρακτήρος του, ήρχισεν να αδιαφορεί, εβάρδιζεν κατά τρόπον ασταθήν, απέφευγε να ομιλεί...» ⁶
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Κατέστη δυσλειτουργικός.

5. Αύτ.

6. Αύτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Κι εκείνη... Τι έκανε;
Η ΜΥΡΤΙΣ	«Ο ύπνος της ήρχισε να γίνεται πολύ δύσκολος. Κατά το τέλος Δεκεμβρίου ηγέρθη νύκτα τινά αποτόμως και ήρξατο παραληρούσα.» ⁷
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Εκείνος;
Η ΜΥΡΤΙΣ	«Ουδόλως ανεγνώριζε τους οικείους του. Πολλάκις εκρύπτετο κάτωθεν της κλίνης.» ⁸
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Εκείνη;
Η ΜΥΡΤΙΣ	«Τελεία έλλειψις προσανατολισμού. Μορφάζει συνεχώς, υβρίζει σκαιώς, πτύει τους πλησιάζοντες και επιτελεί διαφόρους ασέμνους κινήσεις συνοδεύουσα αυτάς υπό αναλόγων εκφράσεων.» ⁹
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Κι εκείνος;
Η ΜΥΡΤΙΣ	«Ήρξατο ρίπτων εκ του παραθύρου τα πράγματά του. Ερρίφθη κατόπιν και ο ίδιος.» ¹⁰
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Γιατί τόσο δράμα;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Τι είπες;

7. Αύτ.

8. Αύτ.

9. Αύτ.

10. Αύτ.

ΚΑΤΟΧΗ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Γιατί σας έλκει η τραγωδία; Γιατί σας έλκει η οδύνη;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ	Εσύ δεν της ζήτησες να μιλήσει;
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Εγώ της ζήτησα να μιλήσει για τον έρωτα, όχι για τον άτυχο γάμο. Γιατί τόσο θλίψη; Γιατί τόσο δράμα;
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Δεν άρχισε ακόμα το δράμα. Τώρα αρχίζει. Το Δεκέμβρη. Το Δεκέμβρη ο Τσώρτσιλ βιάζεται να βγει στο μπαλκόνι της «Μεγάλης Βρετανίας». Η διαδήλωση στο Σύνταγμα χτυπήθηκε απ' τους Εγγλέζους. Από 'κει αρχίζει ο Δεκέμβρης. Εσύ τι θυμάσαι απ' το Δεκέμβρη;
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	Ψυχοσωματικά σύνδρομα σε όλο τον πληθυσμό.
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Όχι, όχι, δεν σε ρωτάω για τον πληθυσμό. Απ' την Αθήνα, τι θυμάσαι από 'κείνο το Δεκέμβρη;
Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ	«Δυστυχώς, θυμάμαι τα πάντα, εκτός από μερικά που μου είναι δυσάρεστα. Τότε τα απωθώ με όλη μου τη δύναμη κάπου, υπο- συνείδητο ή αλλού, δεν ξέρω, και τα ξεχνάω.» ¹¹
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ	Εσύ θυμάσαι κάτι;

11. Φράση του Ανδρέα Παπανδρέου, σύμφωνα με μαρτυρία του Θεόδωρου Πάγκαλου, στο: «Όταν ο Πάγκαλος γνώρισε για πρώτη φορά τους "κοιρίτες"», στη στήλη Μαρτυρίες (επιμ. Ηλίας Κανέλλης), εφ. *Τα Νέα*, 15-16/1/2011.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Η ΜΥΡΤΙΣ

Εγώ θυμάμαι τον Γιάννη Πρετεντέρη,
τον δημοσιογράφο του Μέγκα.
Στην τηλεόραση έκανε υπερωρίες, αυτό θυμάμαι,
ήταν πολύ θυμωμένος με τις καταστροφές.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Οι φοιτητές με τηλεβόες καλούσαν σε συγκέντρωση στο
Δημοτικό Σχολείο της Κυψέλης – υπάρχει ίσαμε σήμερα.
Αυτή η συγκέντρωση βομβαρδίστηκε απ' το Λυκαβηττό.
Όλμοι, πυροβόλα, πέντε νεκροί. Συγκροτήθηκε ο λόχος των
φοιτητών. Βαφτίστηκε Λόχος Βύρων. Πήρε θέση στα Εξάρ-
χεια και όλη η οργάνωση, οι γιάφκες, τα μέρη συγκέντρω-
σης ήταν γύρω-γύρω απ' τα Εξάρχεια. Ο λόχος πολέμησε στα
Εξάρχεια όλο το Δεκέμβρη. Οι Εγγλέζοι είχαν πολυβολεία.
Πιάνανε τα μπαλκόνια, τα οχύρωναν με σακιά, έβαζαν πολυβό-
λα και έλεγχαν τους δρόμους.»¹²

Ο ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΚΑΤΣΙΠΕΤΡΟΣ

Υποστράτηγος Κατσιπέτρος,
Εμείς τελικά τα καταφέραμε.
Εσείς;
Ας μη γελιόμαστε.
Το πρόβλημα, η δυσχέρεια των Εξαρχείων
δεν είναι κάτι καινούργιο.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Εμείς, για να μη βγαίνουμε στους δρόμους, ανοίγαμε τρύπες
στους τοίχους των σπιτιών κι έτσι κινούμασταν από σπίτι σε
σπίτι. Αλλά όταν έπρεπε να περάσουμε απέναντι ήταν ολόκλη-
ρη ιστορία.»¹³

¹². Η αφήγηση της Γυναίκας με τα λάθος ρούχα για τα Δεκεμβριανά, η οποία
παράτιθεται εντός εισαγωγικών, βασίζεται στη συνέντευξη του Μάνου Ζαχαρία:
«Οι Άγγλοι δεν κατάφεραν να πάρουν τα Εξάρχεια», συνέντευξη στο TVXS,
24/11/2009.

¹³. Αύτ.

Ο ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΚΑΤΣΙΠΕΤΡΟΣ

Πώς να αμυνθείς;
Πώς θα μπειτε συνάδελφοι στα Εξάρχεια;
Πώς θα σαρώσετε την πόλη με τόσα στενά δρομάκια
που αφήσατε να θεριέψουν στα σπλάκνα της;
Πού είναι τα άρματα μάχης;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Η μπλε πολυκατοικία στην πλατεία Εξαρχείων. Προσπαθούσαν
οι Εγγλέζοι να την καταλάβουν κι είχαν φέρει άρματα μάχης και
χτύπαγαν την πολυκατοικία, τις κολόνες κι είχε πέσει το ένα πά-
τωμα πάνω στο άλλο. Κι εμείς ήμασταν μέσα και κρατάγαμε την
πολυκατοικία, η οποία τελικά και δεν έπεσε. Δεν κατάφεραν να
πάρουν τα Εξάρχεια οι Εγγλέζοι.»¹⁴

Ο ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΚΑΤΣΙΠΕΤΡΟΣ

Η Αθήνα είναι άτιμη πόλη.
Κάνω έκκληση στην αστυνομία.
Καλό είναι να ακούτε και εμάς τους παλαιότερους.
Σε τι κατάσταση είναι σήμερα τα άρματα μάχης;
Έχουν να εμφανιστούν στους δρόμους της Αθήνας από το
Νοέμβριο του '73,
από το λεγόμενο Πολυτεχνείο.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Η ανταλλαγή μηνυμάτων ανάμεσα στο αρχηγείο των φοιτητών
και τους Εγγλέζους γινόταν νύχτα στην οδό Θεμιστοκλέους.
Άναβε ένας προβολέας, φώτιζε τη Θεμιστοκλέους και ένας άλ-
λος προβολέας (δεν θυμάμαι ποιος δρόμος ήταν, Βαλτετσίου,
κάποιος κάθετος) και δημιουργούνταν ένα φωτεινός σταυρός.
Σ' αυτό το σταυρό συναντιόντουσαν οι δύο αντιπροσωπείες,
ανέβαιναν αυτοί τη Θεμιστοκλέους, κατεβαίναμε εμείς, δινόταν
ο φάκελος, χαιρετιόμασταν στρατιωτικά, κάναμε μεταβολή, και
στα δέκα-δεκαπέντε μέτρα σβήγανε οι προβολείς, άρχιζε το

14. *Αύτ.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

τουφεκίδι και έπρεπε να την κοπνήσουμε για να γλιτώσουμε.
Το τελευταίο μήνυμα στον Σκόμπι το μετέφερα εγώ.»¹⁵

Ο ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΚΑΤΣΙΠΕΤΡΟΣ

Ποιος φυλάει σήμερα τα σύνορά μας;
Ποιος αναλαμβάνει την ευθύνη;
Φωνή βοώντος εν τη ερήμω...
Εγώ φυλάω τα σύνορα.
Εγώ αναλαμβάνω την ευθύνη.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Με την υποχώρηση του ΕΛΑΣ έφυγε κι ο λόχος απ' τα Εξάρ-
χεια κι απ' την Αθήνα. Τράβηξε για τα βουνά. Πέρασε από Κυ-
ψέλη, Πατήσια, Αχαρνών, Μενίδι, φύγαμε τρέχοντας απ' το Με-
νίδι γιατί μας είπαν [πως] έρχονται τα τεθώρακιμένα, τα εγγλέ-
ζικα. Φύγαμε τρεχάλα προς Πάρνηθα.»¹⁶

Ο ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΚΑΤΣΙΠΕΤΡΟΣ

«Αυτά και άλλα πολλά τραβήξαμε με τους κομμουνιστές το '44
και στην καταραμένη συνοικία του Ψυρρή.
Εγώ όμως ανέλαβα τις ευθύνες μου.
Είχα γράψει τότε στην αναφορά μου προς την υπηρεσία μου:
"Η δαιδαλώδης μορφή της παλαιάς αυτής συνοικίας
μετά των πολυαρίθμων στενών οδών και παρόδων
ευνοεί την εκεί παραμονή ισχυρών τμημάτων του εχθρού
διότι η περιοχή δεν διευκολύνει την χρησιμοποίησιν
αρμάτων μάχης."»¹⁷

15. *Αύτ.*

16. *Αύτ.*

17. Υπηρεσιακή έκθεση του υποστράτηγου Χαράλαμπου Κατσιμήτρου στις 27/12/1944, από το κείμενο του Δημήτρη Αναστασόπουλου, «Στους οργισμένους λαβυρίνθους της μητρόπολης», περ. *Έψιλον* (εφ. *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*), 4/10/2009, σελ. 60.

ΚΑΤΟΧΗ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ

«Εις την τρομοκρατίαν θα εφαρμοσθή
δέκα φορές τρομοκρατία,
εις τον όλεθρον δέκα φορές όλεθρος
και εις την σφαγήν δέκα φορές σφαγή.
Και αυτό απορρέει από την διδασκαλία του Θεανθρώπου,
ο οποίος εδίδαξεν πώς να φερώμεθα εις εκείνους
που έδωσαν την ψυχή τους
στο Σατανά.»¹⁸

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Τελειώσατε;
Εγώ σας ζήτησα να μιλήσουμε για την Κατοχή.
Εγώ δεν σας ζήτησα να μιλήσουμε για τα Δεκεμβριανά.
Δεν είναι το θέμα μας τα Δεκεμβριανά.
Γιατί επανέρχεστε σ' αυτό το ζήτημα;
Τα Δεκεμβριανά σάς χωρίζουν.
Η Κατοχή σάς ενώνει.
Πείτε μου λοιπόν πώς τελειώνει εκείνη η ιστορία της Κατοχής;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Με τις ευκαιρίες. Η ιστορία τελειώνει με τις ευκαιρίες. Μέσα στην Κατοχή άλλαξαν χέρια 350.000 ακίνητα. Πουλήθηκαν μέχρι και είκοσι φορές κάτω από την αξία τους. Ποιος τα πούλησε; Αυτοί που είχαν ανάγκη. Ποιος τα αγόρασε; Έλληνες. Από ένα σπίτι αγόρασαν 40.000 Έλληνες. Από δύο σπίτια αγόρασαν 10.000 Έλληνες. Από τρία σπίτια αγόρασαν 5.000 Έλληνες. Τέσσερα με δέκα σπίτια αγόρασαν 3.000 Έλληνες. Έντεκα με είκοσι σπίτια αγόρασαν 1.500 Έλληνες. Εικοσιένα με πενήντα σπίτια αγόρασαν 400 Έλληνες.

¹⁸. Από λόγο του Ναπολέοντα Ζέρβα, υπουργού Δημόσιας Τάξης, 22/3/1947, στο: Κομνηνού Πυρομάγλου, *Ιστορία της Αντίστασης 1940-45*, τ. Α', σελ. 440.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Πάνω από πενήντα σπίτια αγόρασαν 100 Έλληνες.¹⁹
Κάποιοι πέθαναν στην Κατοχή.
Κάποιοι πλούτισαν στην Κατοχή.
Δεν μπορώ να πω ονόματα γιατί είναι γνωστοί.

Ο ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΚΑΤΣΙΠΕΤΡΟΣ

Τα ελληνικά σπίτια έπρεπε να μείνουν σε ελληνικά χέρια.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

«Κι αυτοί που διαβήκαν το δειλινό σκουφτοί,
Ήταν ωραίοι γιατί είχαν νικηθεί».²⁰
Λειβαδίτης: δικός σας. Ελάτε τώρα...
Ήρθε η ώρα να τελειώνουμε με τις ηθικολογίες.
Σταματήστε να μιλάτε.
Δεν καταλαβαίνω. Τι κάνετε τόση ώρα;
Συσσωρεύετε πληροφορίες.
Σκαλίζετε την ιστορία για να αποδείξετε τις ιδέες σας.
Είδαμε πού οδήγησαν οι ιδεολογίες σας.
Πρέπει κάποτε να καταλάβετε ότι έτσι λειτουργεί η αγορά.
Ο καπιταλισμός έχει αποδείξει ότι παραμένει το σύστημα που
προτιμούν οι περισσότεροι άνθρωποι όταν μπαίνουν στα πλαίσια
που αυτός έχει ορίσει.
Πάρτε το παράδειγμα της Κίνας.
Το οικονομικό θαύμα της Κίνας οφείλεται στο γεγονός ότι και
οι κομμουνιστές κατάλαβαν τους νόμους της αγοράς και την
αξία του επιχειρηματικού κέρδους.

19. Τα στοιχεία έχουν αντληθεί από μεταπτυχιακή εργασία του Παναγιώτη Σάμιου: «Η Μαύρη Αγορά και οι ακίνητες περιουσίες που άλλαξαν χέρια κατά τη διάρκεια της Κατοχής (1941-1944)», Πάντειο Πανεπιστήμιο, Φεβρουάριος 2010. Δημοσιεύτηκαν στο ρεπορτάζ «Οι χρυσές ευκαιρίες της Κατοχής», στη στήλη «Ιός», εφ. Κυριακάτικη *Ελευθεροτυπία*, 3/4/2010.

20. Τάσος Λειβαδίτης, «Μεγάλες εποχές», στο: *Ποίηση*, Γ' τόμος (1979-1987), Αθήνα: Κέδρος, 1991, σελ. 486.

Εσείς ζείτε από την αγορά. Αν δεν κινηθεί η αγορά, πεθαίνουν
όλα κι εσείς μαζί τους.
Αυτά είναι δεδομένα, δεν είναι; Είναι μέρος της ιστορίας.
Ο πόλεμος είναι μέρος της ιστορίας.
Η αδικία είναι μέρος της ιστορίας.
Εσάς, ο ρόλος σας στην ιστορία ποιος είναι;
Δεν πρέπει να μάθουμε να επιβιώνουμε;
Ε, ας το μάθουμε λοιπόν, γιατί δεν ξέρουμε να επιβιώνουμε.
Να αγοράζετε ακίνητα.
Η γη μένει.
Η γη μένει.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Τραγούδι: «Πάολα-Πωλίνα»

(Μουσική: Γεράσιμος Λαβράνος / Στίχοι: Ρ. Ζαλοκώστας /
Ερμηνεία: Δημήτρης Μπαξεβανάκης)

«Τίποτα τίποτα δεν ξέρει τι χαρά μου έχει φέρει,
ξέρει τσα-τσα να χορεύει,
ναι, ναι, ναι!
Κι ας μην πλέκει κι ας μη ράβει και ας μη μου μαγειρεύει,
τσα-τσα ξέρει να χορεύει,
για εμένα π' αγαπά.
Πάολα-Πωλίνα γλυκιά μου εσύ μπαμπίνα χορεύεις
και θαυμάζω εσένα σαν κοιτάζω.
Πάολα-Πωλίνα γλυκιά μου εσύ μπαμπίνα χορεύεις
και με αγαπάς!»

ΑΠΙΣΤΕΥΤΟΣ Ο ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜ

«Μετανάστε ρυπαίνουν τη

«Το μεγάλο πρόβλημα της καθαριότητας στην Αθήνα οφείλεται στην υπαίθρια διαβίωση μεγάλου αριθμού μεταναστών, στις παράνομες αγορές μικροπωλητών, στις καθημερινές πορείες στο κέντρο της πόλης και στην ανεξέλεγκτη αφισοκόλληση των κομμάτων».

Αυτό ισχυρίστηκε σε χθεσινή συνέντευξη Τύπου ο δήμαρχος της πρωτεύουσας,

«Είτε αρέσει είτε δεν αρέσει σε πολλούς, εγώ θα το λέω συνεχώς», τόνισε εμφαντικά ο δήμαρχος της πρωτεύουσας.

Ο κ. Κακλαμάνης είπε ακόμη ότι έχουν επιβληθεί περίπου 10.500 πρόστιμα για ρύπανση της πόλης, τα οποία αντιστοιχούν σε 2,5 εκατομμύρια ευρώ βεβαιωθέντα, ενώ τα εισπραχθέντα είναι μόλις 15% και ότι η υπηρεσία καθαριότητας του δήμου καταβάλ-

ΑΡΧΟΥ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ

ς και πορείες ην Αθήνα»»

Νικ. Κακλαμάνης

μα ο βανδαλισμός σε βάρος

Στη Βουλή το δάνειο των 50 εκατ.

Ερώτηση για την εκταμίευση δανείου 50 εκατομμυρίων ευρώ, που υπονομεύει τα οικονομικά του Δήμου Αθηναίων έως το 2035, κατέθεσαν οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ Φ. Κουβέλης, Π. Λαφαζάνης, Δ. Παπαδημούλης και Αλ. Τσίπρας. Απευθυνόμενοι στον υπουργό Εσωτερικών τον ρωτούν τι σκοπεύει να πρά-

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Αγαπημένοι μου φίλοι, είναι εδώ για να μας μιλήσει για τη νέα Αθήνα ο Δήμαρχος Αθηναίων!
Ο ΘΙΑΣΟΣ	Α, δόξα τω Θεώ, δόξα τω Θεώ! Παναγία μου! Παναγία μου!
Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ	<p>Καλησπέρα. Είμαι ο Δήμαρχος. Παντοτινός. Θα απαντήσω σε όλα: Και πρώτα-πρώτα για το παρελθόν, γιατί ακούστηκαν πολλά εδώ. Τώρα η ιστορία μπορεί να γραφτεί πια κι αυτό πρέπει να ακουστεί. Ασφαλώς τα γεγονότα των Δεκεμβριανών είναι μάθημα προς αποφυγή, ανεξάρτητα ποιοι τελικά φέρουν την ευθύνη. Όταν εκλέχθηκα Δήμαρχος –χτες, σήμερα, πάντα– «έδωσα έμφαση στην αναγκαιότητα της εθνικής συμφιλίωσης, θεώρησα προτεραιότητα να ασχοληθώ με την εθνική συμφιλίωση και το Δημοτικό Συμβούλιο ύστερα από πρότασή μου, πήρε την απόφαση να στηθεί το “Γλυπτό της Εθνικής Συμφιλίωσης” που τοποθετήθηκε στην πλατεία Κλαυθμώνος και το οποίο συμβολίζει έναν δεξιό έναν κεντρώο και έναν αριστερό να αγκαλιάζονται.»¹</p> <p>Όλα αυτά βέβαια ανήκουν στο παρελθόν, ας επιστρέψουμε στο μέλλον.</p>

1. Μιλτιάδης Έβερτ: «Ας σκεφτούμε τι θα γινόταν αν επικρατούσαν», στο: Από τα Δεκεμβριανά στον Εμφύλιο, περ. Ιστορικά, εφ. Ελευθεροτυπία, 8/12/2007, σελ. 55.

Θα απαντήσω σε όλα.
«Σήμερα, το μεγάλο πρόβλημα της καθαριότητας στην Αθήνα οφείλεται στην υπαίθρια διαβίωση μεγάλου αριθμού μεταναστών, στις παράνομες αγορές μικροπωλητών, στις καθημερινές πορείες στο κέντρο της πόλης [αυτοί οι καθημερινοί οι οποίοι κάνουν πορείες] και στην ανεξέλεγκτη αφισκοκόλληση των κομμάτων.»²

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Δήμαρχε, έχεις ελέγξει τις μύγες;

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Βεβαίως, μύγες δεν υπάρχουν.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

Οι μύγες, δήμαρχε, στους θαλάμους της Αθήνας έχουν εξοντωθεί από το '60.
Με τους παράνομους μετανάστες τι θα κάνετε;

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Γνωρίζω το θέμα.
Για τους μετανάστες υπάρχουν ήδη άλλοι θάλαμοι ... «««« στρατόπεδα »»»»
σε όλη την Αθήνα.
Το θέμα ε-τε-λεί-ω-σε επί δικής μου δημαρχίας.
Προσουλίζονται,
σιτίζονται,
αφοδεύουν,
εισπνέουν,
εκπνέουν.
Θα σας πω τώρα για τις μύγες.
«Πριν παραλάβω εγώ η κατάσταση ήταν φρικτή. Και τότε, και πάντα πριν από μένα. Σκεφτείτε άμα έφτυνε κανένας κάτω. Εδώ πέρα ακόμα και τώρα στην οδό Σταδίου οι Αθηναίοι φτύνουν.

2. Δήλωση του πρώην Δημάρχου Αθηναίων Νικήτα Κακλαμάνη, όπως δημοσιεύτηκε στην εφ. *Ελευθεροτυπία*, 21 Απριλίου (sic) 2010.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Τότε όλοι φτύνανε κάτω. Και ένα φτύσιμο το οποίο ήτανε κάτω-
δεν προλαβαίνατε να το δείτε διότι συνήθως μαύριζε από εκα-
τοντάδες μύγες που μαζευόντουσαν απάνω του.

Το θέμα της μύγας.

Ήταν τόσο τρομερό που είχα αναγκαστεί να μελετήσω τη φυ-
σιολογία, την κοινωνική ζωή και την ψυχολογία της μύγας. Θυ-
μάμαι τότε ότι υπήρχε η ΕΜΕΛ και υπήρχε και η ΟΥΝΡΑ και
είχα κατορθώσει να προμηθευτώ από την ΟΥΝΡΑ κάτι –οβίδες
τις λέγαμε, οι παλαιότεροι θα τις θυμούνται– οβίδες ΝΤΙ ΝΤΙ
ΤΙ τις οποίες τις βάζαμε στους θαλάμους της Αθήνας και βγά-
ζανε ΝΤΙ ΝΤΙ ΤΙ και σκοτωνόντουσαν οι μύγες. Την άλλη μέρα
πάλι μύγες και βάζαμε οβίδες, πέθαιναν αλλά ξαναεμφανίζο-
νταν. Έπρεπε λοιπόν κάτι να γίνει. Και τότε με δική μου πρωτο-
βουλία αποφάσισα να διαβάσω. Μελέτησα και έμαθα ότι οι μύ-
γες δεν απομακρύνονται από το μέρος που γεννιούνται περισ-
σότερο από 36 μέτρα. Λοιπόν, όταν είδα ότι η Αθήνα είχε τέ-
τοιο κακό από μύγες με δική μου πρωτοβουλία άρχισα να υπο-
λογίζω πού είναι τα 36 μέτρα από την πηγή.

Πού είναι το κέντρο της μύγας.

Πουθενά!

Οπότε στο τέλος κατάλαβα ότι προέρχονταν από τα απόκρυ-
φα σημεία της πόλης. Εκεί πέρα που μαζεύανε αφενός μεν τα
απορρίμματα αφετέρου δε εκείνη την εποχή και τη μεταγενέ-
στερη εποχή είχαμε για αρκετά χρόνια³ στην πλατεία Ομονοί-
ας πίσω από το Δημαρχείο «ένα λαχανόκηπο ο οποίος κυρίως
ετρέφετο από τα περιττώματα»⁴ των αλλοδαπών, των αστέγων,
και των μεταναστών της περιοχής της Ομονοίας, «τα οποία τα
ανακατεύαμε με νερό και κυκλοφορούσαν.

3. Σε όλο το μονόλογο του Δημάρχου, τα εντός εισαγωγικών αποσπάσματα
βασίζονται σε αφήγηση ψυχιάτρου όπως καταγράφεται στο: Μαρία Φαφαλιού,
Ιερά Οδός 343, Μαρτυρίες από το Δρομοκαΐτειο, Αθήνα: Κέδρος, 1995, σελ. 182.

4. *Αύτ.*

Ήτανε τρομακτική πηγή μύγας. Βέβαια, πρέπει να πω ότι με δική μου πρωτοβουλία είχαμε φτιάξει κάποτε στο λαχανόκηπό μας και τη μεγαλύτερη αγκινάρα των Αθηνών. Ήμασταν περήφανοι για το λαχανόκηπο, ήταν πολύ ωραίος... ήταν ένα όνειρο... μας άρεσε ο λαχανόκηπός μας, τον αγαπούσαμε. αλλά οπωσδήποτε είχαμε και πολλές μύγες.»⁵
Δεν υπήρχαν ακόμη οι στρατιές των μεταναστών.
Δεν είχε έρθει ακόμα αυτό το λεφούσι.
Εμείς σωματικά ήμασταν καθαροί.
Δεν είχε πέσει ακόμα ο λοιμός.
«Όταν ανακάλυψα αυτό, με δική μου πρωτοβουλία λέω:
Όχι!
Θα πάνε 36 μέτρα παραπέρα τα περιττώματα.»⁶

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

Δήμαρχε, εδώ είμαστε καλά;

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

...Όχι!
Θα πάνε 36 μέτρα παραπέρα οι άστεγοι,
οι ταραξίες και οι μετανάστες.
Στο σημείο αυτό βοήθησαν και οι πολίτες της Αθήνας. Κυρίως
οι κάτοικοι και οι κυρίες της περιοχής του Αγίου Παντελεήμονα
και χιλιάδες νέες και νέοι γυμνασμένοι άνεργοι
οι οποίοι κατετάγησαν στο αστυνομικό σώμα.
Φτιάξαμε όλοι μαζί ένα φράχτη,
ο ένας δίπλα στον άλλο
χέρι-χέρι.
Κατασκευάσαμε το φράχτη της απόστασης.
Δημιουργήθηκε δηλαδή μια απόσταση.

5. Αύτ.

6. Αύτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΛΟΣ Ο ΘΙΑΣΟΣ

Η Αθήνα καθάρισε.
«Είχαμε βέβαια και το ΝΤΙ ΝΤΙ ΤΙ
κι έτσι σωθήκαμε.»⁷

Τραγούδι: «Κι όπως θα παίρνω τις στροφές»
(Μουσική: Βασίλης Τερλέγκας / Στίχοι: Σωτήρης Κόρδας /
Ερμηνεία: Βασίλης Τερλέγκας)

«Θέλω απόψε να χορέψω δυο στροφές χορό αντρίκιο.
Το άδικο που έχεις πώς ν' αντέξω αφού εγώ, εγώ έχω το δίκιο.
Κι όπως θα παίρνω τις στροφές εσύ αν θέλεις κοίταζέ με.
Τα μάτια σου δυο μαχαιριές κι εκεί επάνω στο χορό
αποτελείωσέ με.
Θέλω μπροστά σου να χορέψω δυο στροφές χορό θανάτου.
Ακόμα δεν μπορώ να το πιστέψω πως είσαι τώρα πια δικιά του.
Κι όπως θα παίρνω τις στροφές εσύ αν θέλεις κοίταζέ με.
Τα μάτια σου δυο μαχαιριές κι εκεί επάνω στο χορό
αποτελείωσε με.»

7. Αύτ.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Είμαι ο πρωθυπουργός, Ιατρός, Παντοτινός, Θέλω να σας πω κάτι. Θα σας το πω. Θέλω να σας πω ότι έχουμε παραχωρήσει μέρος της εθνικής μας κυριαρχίας. ¹
Η ΜΥΡΤΙΣ	Τι είπες;
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Είπα ότι έχουμε παραχωρήσει μέρος της εθνικής μας κυριαρχίας.
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ	Κυρίες και κύριοι, «ο Ανδρέας Παπανδρέου εξεργράγη στα χέρια του γιου του». ² Η βραδιά πλησιάζει στο τέλος της. Αγαπητοί φίλοι, ιδού η στιγμή των αποκαλύψεων. Ας ξεκινήσουμε από τα λεξικά: Συνιστώ ψυχραιμία. Μπορείτε να ξεφύγετε απ' όλα αυτά. Οι πύλες της Αθήνας είναι πάντα ανοιχτές για όσους επιθυμούν να την εγκαταλείψουν. Τώρα πια, γιατί να μη σας πω το όνομά μου; Ονομάζομαι Μιχάλης Χριστοφοράκος.

1. Πρβλ. τη φράση του Γιώργου Παπανδρέου, μετά την υπαγωγή της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Στήριξης και το ΔΝΤ: «Έτσι όπως χειριστήκαμε τα οικονομικά μας αφαιρέσαμε ένα κομμάτι της εθνικής κυριαρχίας μας», εφ. *Τα Νέα*, 12/2/2010 (στήλη: Ριπές).

2. Στάθης, εφ. *Ελευθεροτυπία* (στήλη: Ναυτίλος), 24/4/2010.

Υπεύθυνος της Ζήμενς στην Ελλάδα για χρόνια.
«Κράτος είναι το κόμμα που κυβερνάει και
γι' αυτό το εξαγοράζαμε.»³
Η Δημοκρατία είναι ένα σύστημα που τελείωσε οριστικά.
Οι πολιτικοί δεν σας εκφράζουν.
Εμείς χρηματοδοτούμε ανεξάρτητα κινήματα πολιτών
που θα πάρουν όλη τη δύναμη στα χέρια τους.
Χρηματοδοτούμε το θυμό σας.
Αν οι εκλογές μπορούσαν να αλλάξουν κάτι
θα ήταν παράνομες,
έλεγαν κάποτε οι αναρχικοί.
Τώρα το ίδιο πράγμα το λέτε εσείς. Ωριμάσατε.
Έχετε δίκιο να είστε θυμωμένοι.
Η πολιτική είναι ένας άχρηστος μεσάζων
ανάμεσα σ' εσάς και σ' εμένα. Το ίδιο και οι εκλογές.
Τώρα που σας μιλώ είμαι ήδη μακριά σας.
Έχω λυτρωθεί.
Έφυγα αηδιασμένος απ' αυτή την πόλη.
Τώρα ζω
μακριά από την Αθήνα,
σε πόλεις της Γερμανίας
γεμάτες πάρκα,
δέντρα,
χώρους αναψυχής,
παιδότοπους.
Εδώ η ομορφιά είναι παντού.
Είναι γύρω μας και μπαίνει και μέσα μας.
Την παράσταση σας τη χαρίζω!
Χορηγία!

3. Απόσπασμα από κατάθεση του Μιχάλη Χριστοφοράκου στις δικαστικές αρχές της Γερμανίας, όπως δημοσιεύεται στο ρεπορτάζ της Αριστέας Μπουγάτσου, εφ. *Ελευθεροτυπία*, 25/5/2010.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

«Έχουν μια μανία οι Αθηναίοι να αναζητούν τις ρίζες τους. Να τις κόβουν. Και να τις δείχνουν. Αυτό αποδεικνύεται από την επιμονή τους να χτίζουν μουσεία και από την απόλαυση που αισθάνονται με την ιδέα ότι είναι απόγονοι μαθηματικών και φιλοσόφων. Γι' αυτό γοητεύονται με τις εκσκαφές, συγκινούνται μέχρι δακρύων με την ανακάλυψη κάθε υπόγειου διαδρόμου, αποχετευτικού σωλήνα και στοάς, νεκρόπολης του παρελθόντος και του παρόντος. Δεν κοιτάζουν πια έξω και πάνω αλλά μέσα και κάτω. Σε εργαστήρια και θαλάμους ανατέμνουνε και παρατηρούνε ποντίκια. Σα να κοιτάζονται σε καθρέφτη. Στο χωριό, τα παιδιά μας τρελαίνονται να κυνηγάνε ποντίκια. Κι αντιπαθούν τα ξαδέρφια της Αθήνας. Τι έχει να πει ένα παιδί του χωριού με το άλλο που εκτρέφει τους αρουραίους στο σπίτι του, που τους κοιμίζει στο πλάι του και που οι κηδεμόνες του εγκρίνουν αυτή τη διαστροφή; Τίποτα απολύτως. Οι γονείς και τα παιδιά τους ισχυρίζονται ότι τα τρωκτικά τους είναι αθάνατα κι ακίνδυνα, ότι είναι άσπρα σαν άγγελοι. Όμως γιατί τα μάτια τους είναι κόκκινα; Γιατί τα μάτια τους είναι κόκκινα;»⁴

Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ ΑΛΛΟΤΙΝΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Είμαι ο εθνάρχης.
Σας κληροδοτώ τη νέα Αθήνα και αποχωρώ.
«Υπήρξα και εις τον ιδιωτικόν και εις τον δημόσιον βίον μου αυστηρός. Και δεν έχω λόγους να φοβούμαι καμμίαν κριτικήν και κανέναν έλεγχον. Δύνασθε, εάν θέλετε, να με υβρίζετε. Δύνασθε να με συκοφαντήτε. Δύνασθε, εάν θέλετε, να με θανατώσητε. Αλλά δεν δύνασθε να με βλάψετε. Και δεν δύνασθε να με βλάψετε, διότι δεν δύνασθε να θίξετε την τιμήν μου.

⁴ Γιώργος Βασιλάκος, *Υπαιθριοι στοχασμοί και φαινόμενα*, Κοζάνη/Αθήνα: Θεραπευτήριο Ν. Σπινάρη/Εκδόσεις Εντροπία, 2002, σσ. 85-87.

Αυτήν θα την προστατεύει ο ελληνικός λαός, εν όσω ζω, και οι ιστορικοί του μέλλοντος μετά το θάνατό μου.»⁵

Αποχωρεί.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Φίλες και φίλοι.
Είμαι ο πρωθυπουργός.
Ιατρός.
Παντοτινός.
Θέλω να σας αποχαιρετήσω.
Θα πάω διακοπές.
Δεν μπορώ να μείνω άλλο εδώ.
Η Αθήνα μας ασχήμυνε.
Γεια σας.
Κυβερνώ μια διεφθαρμένη χώρα.

Αποχωρεί.

5. Από το «Αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή», τ. 4, σελ. 470.

Κράτος είναι το κόμμα που κυβερνάει και γι' αυτό το εξαγοράζουμε. Ετσι κυνικά ο Mister Siemens περιέγραψε στις απολογίες του το κράτος ως λάφυρο του κόμματος, τους λειτουργούς του υποχείρια και την παλυεθνική σε ρόλο χορηγού του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας, που σήμερα δεν γνωρίζουν πια εστί 2%.

ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ

Η βρετανική του Μιχάλη Χριστοφοράκου στην επαγγελματι Βäumler - που στις 6 Ιουλίου 2009 εξήγησε χαρακτηριστικά: «Θέλω να καταλάβετε πως λειτουργεί η Ελλάδα και πάλι γρόνια το αγνομένο σθένος ασκήσης επιρροής σε σχέση με τις εξουσίες στα κόμματα στην Ελλάδα. Όπως ίσως γνωρίζετε, ο κρατικός μηχανισμός ξεκινάει από τα υπουργεία και φθονώντας μετά τις αλλαγές υπηρεσίας, είναι διαθέσιμος να προσφέρει υπηρεσίες από τη στιγμή που έχει υπογράψει. Η Ελλάδα είναι ένα κράτος με μια αβυσσική κερκίδα και ενας άντρας να απειλεί με καταπίεση να μην έλθει να συμμετάσχει. Η Ελλάδα είναι το κράτος που στην εποχή του ΣΠΥΚΑ και του ΠΑΣΟΚ, υπάρχει η διαφθορά και η σφαγή των πόρων και της Ελλάδας.

«Τα κόμματά μου ζητούσα

της δομής των υπηρεσιών - αρχών.

«Όταν προσκετώ να ασκηθεί επιρροή για τη λήψη κάποιας επιθυμητής απόφασης ή όταν κάποιος θέλει να αμυνθεί εναντίον κάποιας άλλης, το πιο απλό σε ήταν να γνωρίσει ποιο είναι το πρόσωπο που αποφασίζει. Αυτό όμως δεν είναι ευκρινές και έξο. Για τον λόγο αυτό και πριν ο Γκριβίλλα και οι διαβρυγμένοι ΘΝΖΙΟΝ αποφασίσουν για το 2%, είχαμε δώσει στους εξωτερικούς συμβούλους (δηλαδή εταιρείες PR, Consultants, επικοινωνιο-

τίες και πολιτικούς στην Ελλάδα) την οδηγία να μη προβαίνουν σε κπιλάι, πληρωμές για έργα και προστιμούν καλύτερα μετά γενική λύση, η οποία οφείλει το στο να διακρίνει κερφάλ και απομένει να εξηραστεί φορμας λόγω της απόφασης στη βάση».

«Το κόμμα ζέρει»

«Κατασκευάζω κίτα κίτα στην Ελλάδα τον οικονομικό μηχανισμό και τον κόμμα του κράτος για φέρει τα εστίασμα και προσπαθώ να κτιμύσω για τη διαφθορά».

«Παναγία» η βατοπεδινή

ΤΟΥ ΑΡΤΗ ΚΑΤΣΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Το σκάνδαλο είναι φανερό. Τι είχαμε κάνει ως κομματικό μέλος οι επιδόσεις απέναντί μας.

Η Μαρία Καταπίτσου γαυστή η Βατοπεδινή η παρορμού

ΤΗΝ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ Ο ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΑΚΟΣ

«Τα συνεχώς αυξανόμενα χρήματα»

του κόμματος. Το κόμμα ζέλει πώς ασκείται η επιρροή.
«Ετσι λειτουργεί το σύστημα. Οι υπόλοιποι γνωρίζουν ακριβώς τι απόφαση πρέπει να πάρουν, όταν τους τηρούν ενάντιον πολιτικοί του κόμματος και υπάλληλοί. Αν δεν συμπεριφερθούν όπως θέλουν οι πολιτικοί, η καριέρα τους σταματάει γρήγορα σε αδιάφορο».

«Αν αντίθετα, συμπεριφερθούν έτσι όπως είναι επιθυμητό, τότε έχουν γρήγορη προαγωγή, καλύτερες θέσεις και μισθούς και εννοείται και

εξασφάλισουν και ανέσεις, όπως ένα μεγάλο υπηρεσιακό αυτοκίνητο. Ο καθένας που έχει ενταχθεί στο σύστημα, γνωρίζει πώς πρέπει να συμπεριφερθεί. Αυτό ισχύει από τον πιο απλό υπάλληλο μέχρι τα πιο υψηλά σπιντόα.
«Γι' αυτά πληρώνονται τα χρήματα στα κόμματα».

Φαντάζομαι πως γι' αυτή την περιγραφή του ελληνικού κράτους από τον κ. Χριστοφοράκο δεν έγιναν διαβήματα... τίποτα λοιπόν, ούτε κάποιο έγκλημα που να υπαγορεύει την καταγγελία.

Αποδεικτικά

Το «πώς» αφεντικό μισώμενο και παν ενδεχόμενα φαίνεται πως κρατά τα πάντα αποδεικτικά. Παραμένει στην εισαγγελία ότι «στην εισαγγελία ότι η ηχογράφηση του 2008» παρέδωσε ο ασκλήρου στα ελληνικά κόμματα. Ενώ εντυπωσιακό από το γεγονός ότι κόμματα ζητούσαν αποδεικτικά μέχρι και τα τελευταία προεκλογικά χρόνια, καθώς το δικαστήριο οκτανόημο παραμένει στην ομηρία, όπως και η εισαγγελία παραμένει στην ομηρία. *

ή (;), 30 μέτρων και από αλουμίνιο

«...πρώτα απ' όλα, είναι απαραίτητο να είναι ορατά τα αποτελέσματα των εργασιών που γίνονται...»

«...το πρώτο βήμα είναι να γίνει μια μελέτη...»

ΜΙΑ ΦΩΝΗ

Κατάθεση του Μιχάλη Χριστοφοράκου στην εισαγγελέα Μπάουμλερ Χοσλ, στις 6 Ιουλίου 2009.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ

«Θέλω να σας εξηγήσω πώς λειτουργεί εδώ και πολλά χρόνια το λεγόμενο σύστημα άσκησης επιρροής σε σχέση με τις χορηγίες στα κόμματα στην Ελλάδα. Τα κόμματα διαθέτουν τους μηχανισμούς και γνωρίζουν πού και ποιος μοχλός θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί κάθε φορά. Το κόμμα ξέρει πώς ασκείται η επιρροή στις αποφάσεις. Οι υπάλληλοι γνωρίζουν ακριβώς τι απόφαση πρέπει να πάρουν όταν τους τηλεφωνήσουν πολιτικοί του κόμματος και υπουργοί. Αν δεν συμπεριφερθούν, όπως θέλουν οι πολιτικοί, η καριέρα τους οδηγείται γρήγορα σε αδιέξοδο. Τα κόμματα ζητούσαν συνεχώς χρήματα μέχρι και το 2007, κάτι που προσωπικά έβρισκα απίστευτο, καθώς το διάστημα αυτό το σκάνδαλο διαφθοράς στη Ζήμενς ήταν ήδη ένα τεράστιο σκάνδαλο στην Ελλάδα.»¹
Άλλο κάτι δεν έχω να πω. Δεν έχω κάτι να πω.
Αουφβίντερζεεν.
Δεν θα σας νοσταλγήσω.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Να τον σκοτώσετε και να τον ταρικεύσετε για να γλιτώσετε. Η φωτιά τη σβήσανε κιόλας βρε μπαρμπαμαλάκα. Έχει φωτιά στα στήθια ο Αττίλιο Ντάου, τ' ακούς; Τα λαλούμενά τους τα κάνουν φωναχτά.»²

1. Απόσπασμα από την κατάθεση του Μιχάλη Χριστοφοράκου στην εισαγγελέα Μπάουμλερ Χοσλ στις 6 Ιουλίου 2009, όπως δημοσιεύεται στο σχετικό ρεπορτάζ της Αριστέας Μπουγάτσου, εφ. *Ελευθεροτυπία*, 25/5/2010

2. Λευτέρης Ξανθόπουλος: «Κατόψεις και όψεις πόλεως των Αθηνών», περ. *Η Λέξη*, Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2001 (Αφιέρωμα στην Αθήνα), σελ. 653.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΑ
ΛΑΘΟΣ ΡΟΥΧΑ

«Αμα δεν πιστεύεις να με σκοτώσεις ρε αρχαίε! Μετά την απελευθέρωση της Αθήνας με πιάσανε και με κλείσανε στο Δρομοκαϊτειο. Γιατί έγγραψα ένα μανιφέστο. Στην Κατοχή, στο αντάρτικο. Για την εξασθλίωση την οποία είχαν δημιουργήσει τότε στη σεξουαλική κινητοποίηση του λαού. Ότι είναι όλεθρος στη συνείδηση της ανθρωπότητας να δημιουργηθεί σεξουαλική παρέμβαση του στρατού στη συνείδηση του λαού. Εγώ ήμουν αρχηγός, πρόεδρος, πρώτος και προεξάρχοντας. Δεν μπορώ να σας πω με ποιους άλλους ήμουν στο αντάρτικο. Δεν θυμάμαι, δεν θυμάμαι. Δεν λέγονται αυτά. Δεν λέγονται γιατί έχουμε κατοχή γερμανική ακόμα, δεν είμαστε ελεύθερο κράτος. Ψέματα θα πούμε; Δεν ξέρουμε πως μας κυβερνάνε οι Γερμανοαμερικάνοι-Ρώσοι στην Ελλάδα; Και σ' όλο τον κόσμο; Δεν λέγονται αυτά. Δεν λέγονται. Γιατί δεν είναι ελεύθερο κράτος η Ελλάδα για να λέγονται. Χριστός ο άγιος. Όλη η κακομοιριά, πάνω το δολάριο, κάτω το ευρώ, πάνω-κάτω το δηνάριο και υποφέρουν οι λαοί. Χριστός ο Θεός. Όλα τα μπανιστήρια νεκρά. Αιμομίκτες. Ολετήρες! Αν δεν το πράξουν αυτό θα επέλθει και τρίτος όπως γράφει η Αποκάλυψη. Αγαθάγγελος. Καινή Διαθήκη. Και η Ελλάδα θα λάμψει σαν άστρο, σαν λαμπάδα. Κεφαλληνίας και Επτανήσου, στην Κυψέλη, Αθηνών. Εύχομαι να το δουν κι άλλοι. Έχω δει το Άλφα και το Ωμέγα, αρχή και τέλος. Ιησούς Χριστός νικά. Για τα παιδιά από Άνω Πατήσια και Πολύγωνο έστειλα τέλεξες και φάξες Αμερική, Ρωσία, Κίνα και πήγα του Δημάρχου, λέω “να κάνετε εκδηλώσεις Δήμαρχε”, γιατί λαός ενωμένος, εχθρός ηττημένος. Αγαπάτε αλλήλους. Τα έμαθα δωρεάν και τα λέω δωρεάν. Άγιε Ανάργυρε! Δήμαρχε!»³

3. Σύνθεση από κείμενα ασθενών του Δρομοκαϊτειου, στο: Μαρία Φαφαλιού, *Ιερά Οδός 343, Μαρτυρίες από το Δρομοκαϊτειο*, Αθήνα: Κέδρος, 1995, σσ. 167, 168 και 170.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Τραγούδι: «Ήρθες αγάπη μου»

(Μουσική: Γιάννης Σπανός / Στίχοι: Γιώργος Παπαστεφάνου /
Ερμηνεία: Σούλα Μπιρμπίλη)

«Στο δρόμο κάτω απ' τις μηλιές παίζουν στους ίσκιους
οι φωτιές και τα νερά στις φυλλωσιές.
Στη μαγεμένη αμμουδιά ένα καράβι του νοτιά κέντησε
απόψε μια καρδιά.
Ήρθες αγάπη μου παλιά σ' έφεραν γλάροι στη στεριά
κι ηύραν οι πέτρες τη μιλιά.
Ήρθες αγάπη μου καλή στον ουρανό χρυσοπηγή
κι ο ήλιος στην ανατολή.
Τώρα δικά μας τα φτερά στην ανθισμένη γειτονιά
πετούν τραγούδια και πουλιά.
Στο λόφο πέρα στις πλαγιές οι κρίνοι κι οι τριανταφυλλίες
κάνουν για σένα προσευχές,
Ήρθες αγάπη μου παλιά σ' έφεραν γλάροι στη στεριά
κι ηύραν οι πέτρες τη μιλιά.
Ήρθες αγάπη μου καλή στον ουρανό χρυσοπηγή
κι ο ήλιος στην ανατολή.»

Η ΜΥΡΤΙΣ

Είναι λίγο αργά πια.
Τελείωσε.
Ελάτε...

Ο θίασος μαζεύεται μπροστά στη σόμπα.

«Ομορφιά.
Ομορφιά είμαι εγώ.
Εγώ είμαι η ομορφιά.
Ελευθερία.
Ελευθερία είμαι εγώ.
Εγώ είμαι η ελευθερία.»

Αγάπη.
Αγάπη είμαι εγώ.
Εγώ είμαι η αγάπη.»⁴
«Δεν είναι ότι μας έλειπε ο χώρος...
...αλλά μαζευτήκαμε κοντά κοντά,
σα να μας ήταν ανάγκη να αναπνέουμε τον αέρα που ήταν στο
ίδιο τμήμα του δωματίου
και από τον αόριστο φόβο μήπως αν απομακρυνόμασταν ο
ένας από τον άλλον
έσπαζε ανάμεσά μας η συνοχή.
Δίπλα έκαιγε μια μικρή φωτιά.
Πόσον καιρό είχαμε να κοιταχτούμε;
Κάτι κόσμοι, ο ένας έτσι, ο άλλος αλλιώς.
Μιλούσαμε και αναπνέαμε άνετα
σα να είμαστε σε ανθώνα.
Γιατί δεν είναι ο χώρος που κάνει εύκολη
την αναπνοή αλλά τα μόρια,
οι ήχοι, οι διαθέσεις που υπάρχουν στην ατμόσφαιρά του.
Σωπαίναμε κιόλας –πώς να πω αυτό με τα σύρματα–
είχαν σημειωθεί στο κενό κάτι λεπτότατα σύρματα,
που διαβίβαζαν τη σκέψη από τον έναν στον άλλο.
Κάποιος είπε:
Απόψε έχουμε γιορτή. Μη μου πείτε να φύγω από δω.
Σας λέω ασήμαντα πράγματα που για μας είχαν σημασία.
Κι όπως καθόμασταν, πλησιάσαμε, στένεψε κι άλλο ο κύκλος.

Μουσική

4. Από το θεατρικό έργο του σύγχρονου Ρώσου δραματουργού Ιβάν Βιριπάεφ *Τα άνειρα* (μτφρ. Νικολέττα Φριντζήλα), ανέκδοτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΜΥΡΤΙΣ

»Τι ήταν να πούμε; Τι ήταν να κάνουμε; Τίποτα.
Να ξεκουραστούμε.
Στραφήκαμε προς τη φωτιά. Κρυώναμε; Μείναμε σιωπηλοί.
Ήθελα να σας πω, πως πέρασε εκείνη η ανοιξιάτικη βραδιά.»⁵

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Εγώ είμαι ξένη.
Πριν έρθω εδώ ήξερα πολλά πράγματα για την Αθήνα.
Στο σχολείο είχα μάθει για την ιστορία της.
Όταν μπήκα για πρώτη φορά στην πόλη
από την οδό Αχιλλέως
ένας καπνός χώθηκε στο λαιμό μου
κι ένας δυνατός ήλιος με αγκάλιασε σφιχτά.
Κάποιοι κοιμόντουσαν ιδρωμένοι στα πεζοδρόμια.
Σκεφτόμουν πώς θα ήταν αν είχα γεννηθεί εδώ.
Αν είχα μεγαλώσει εδώ.
Ίσως, κάποτε, ξαναέρθω στην Αθήνα.
Το απόγευμα ανέβηκα στο Λυκαβηττό.
Είδα την Αθήνα από ψηλά.
Η ζέστη ήταν τρομερή.
Όταν κάνει ζέστη στην Ελλάδα,
στην Αθήνα έχει περισσότερη ζέστη
γιατί δεν υπάρχουν δέντρα
και το τσιμέντο στέλνει ζέστη στο απέναντι τσιμέντο.
Κι ύστερα πείνασα.
Αγόρασα ένα σουβλάκι στην οδό Μητροπόλεως.
Όσο έτρωγα σκέφτηκα ότι κάποιος
θα μπορούσε να με πλησιάσει,
κάποιος να με κοιτάξει.

5. Ειρήνη η Αθηναία, «Ανθρωποι του ονείρου», από την *Τελευταία Άνοιξη* (Αθήνα: 1953), όπως αναδημοσιεύτηκε στο: *Η μεσοπολεμική πεζογραφία*, Γ' τόμος, Αθήνα: Σοκόλης, 1993, σσ. 406-408.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Και τότε συνειδητοποίησα ότι αυτό είναι αδύνατο
γιατί στην Αθήνα οι άνθρωποι δεν φαίνονται.
Τότε σταμάτησα να τρώω. Σταμάτησα να αναπνέω
γιατί κατάλαβα:
αυτό συμβαίνει στον πόλεμο.
Οι νέοι έφευγαν για τον πόλεμο.
Οι γέροι είχαν αποφασίσει να τους θυσιάσουν.
Δεν μπορούσα όμως να καταλάβω το λόγο.

Ξεκινά να φύγει. Σταματά.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΩΜΑ

Κάποιες μέρες όμως έχει ένα φως η Αθήνα... τόσο ωραίο...

ΤΕΛΟΣ

ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ

ΙΔΡΥΜΑ ΩΝΑΣΗ

Λεωφόρος Συγγρού 107-109
117 45 Αθήνα
Τηλ.: 213 0 178000
e-mail: info@sgt.gr

website:
www.sgt.gr

Εισιτήρια:
210 900 5 800

ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Με λεωφορείο / τρόλλεϋ:
Στάση Πάντειος

Με μετρό:
Στάση Συγγρού-Φιξ
Γραμμή 2: Άγιος Αντώνιος - Άγιος Δημήτριος
«κόκκινη γραμμή»

Με τραμ:
Στάση Φιξ / Στάση Κασομούλη
Γραμμή 4: Σύνταγμα - ΣΕΦ
Γραμμή 5: Σύνταγμα - Ασκληπιείο Βούλας

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Κείμενα
Θίαςσος Κανιγκούντα

Φωτογραφίες
Σταύρος Πετρόπουλος
(σα. 16-17, 38-39, 68-69)
Δέσποινα Σπύρου
(σα. 27, 53, 59, 77, 79, 99)

Επιμέλεια έκδοσης
Βασίλης Δουβίτσας

Σχεδιασμός
bend.gr

Προσβασιμότητα

Η πρόσβαση στο κτίριο γίνεται με ράμπα που βρίσκεται στην πλαϊνή είσοδο του κτιρίου, στη συμβολή της οδού Λεοντίου με τη Λεωφόρο Συγγρού. Η πρόσβαση στους ορόφους γίνεται με ανελκυστήρα, ενώ όλοι οι χώροι εκδηλώσεων της Στέγης είναι προσβάσιμοι με αναπηρικά αμαξίδια.